नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा)

केन्द्रीय पार्टी स्कूल विभागद्वारा निर्धारित पाठ्यक्रम

एक

आधारभूत तह

लक्षित पार्टी पंक्तिः प्रवेशपत्र प्राप्त व्यक्तिहरु, पार्टी सदस्हरु र संगठित सदस्य बन्न चाहने व्यक्तिहरु तथा जन संगठनका साधारण सदस्य र प्रारम्भिक एवम् शाखा तहमा संगठित व्यक्तिहरु ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य :

लक्षित पार्टी पंक्तिले यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट

१. विभिन्न राजनीतिक शब्दहरुको ज्ञान प्राप्त गर्ने छ ।
२. पार्टी र यसको आवश्यकता वारे आधारभुत ज्ञान प्राप्त गर्नेछ ।
३. नेकपाका नीति, कार्यक्रम, कार्यनीति, कार्यदिशा, कार्यशैली आदिको प्रारम्भिक जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
४. पार्टी सदस्यहरुका प्रकार एवम् तिनका अधिकार र कर्तव्य तथा प्राप्त गर्ने प्रकृया वारे प्रष्ट हुनेछ ।
५. नेकपाको साँगठनिक ढाँचावारे प्रारम्भिक जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।

पाठ्यक्रम

१. निम्न शब्दहरुको संक्षिप्त परिचय

   १. व्यक्ति/मानिस २. परिवार, ३. समाज, ४. वर्ग, ५. जाति, ६. सामन्त, ७. सामन्तवाद ८. श्रम ९. श्रमजीवि १०. किसान, ११. मजदुर, १२. सर्वहारा, १३. पूँजी, १४. पूँजीपति (बर्जुवा) १५. पूँजीवाद, १६. साम्राज्यवाद, १७. उपनिवेशवाद, १८. अर्ध उपनिवेश, १९. अर्ध सामन्ती, २०. जनवाद, २१.जनताको जनवाद, २२. जनताको बहुदलीय जनवाद, २३. समाजवाद, २४. साम्यवाद, २५. क्रान्ति, २६. राष्ट्र, २७. राष्ट्रियता, २८. राज्य/राज्यसत्ता, २९ देश, ३० राजनीति, ३१ मार्क्सवाद-लेनिनवाद

२. राजनीतिक दल परिचय

- पार्टी र यसको आवश्यकता
- नेपालका राजनीतिक दलहरु ।
- नेकपाका नीति र कार्यक्रमको सामान्य जानकारी

३.पार्टी विधानको परिचय

- विधानको परिभाषा र महत्व ।
- सदस्यका प्रकार
- पार्टी सदस्यका योग्यता र प्राप्त गर्ने प्रकृया
- पार्टी सदस्यका अधिकार र कर्तव्य
- संगठित सदस्यको योग्यता र प्राप्त गर्ने प्रकृया
- संगठित सदस्यका अधिकार र कर्तव्य

- पार्टीका केन्द्रीय र स्थानीय निकायहरु
- सपथ र सपथको व्यहोरा

पाठ्यपुस्तक :

१. पार्टी शिक्षा भाग १

सन्दर्भ सामग्री

१. पार्टी अन्तरिम विधान - २०७५ ।

२. पार्टीको राजनीतिक प्रतिवेदन ।

दुई

प्राथमिक तह

लक्षित पार्टी पंक्ति : पार्टीका संगठित सदस्यहरु, प्रारम्भिक तथा शाखा तहका कमिटी र परिषदमा संगठित व्यक्तिहरु, निर्वाचन क्षेत्र तहका कमिटी र परिषदका सदस्यहरु तथा जनसंगठनका निर्वाचन क्षेत्रमा संगठित व्यक्तिहरु ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य :

लक्षित पार्टी पंक्तिले यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट

१. विभिन्न राजनीतिक-सैद्धान्तिक शब्दहरुको ज्ञान प्राप्त गर्नेछ ।

२. कम्युनिष्ट पार्टी र यसको आवश्यकता वारे जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।

३. नेकपाका नीति र कार्यक्रम तथा अन्य पार्टीसँगका भिन्नता वारे जानकारी प्राप्त गर्ने छ ।

४. समाजमा रहेको वर्गीय भिन्नता बुझ्न र आफ्नो वर्ग चिन्न सक्नेछ ।

५. समाज, राज्य र राजनीति वारे प्रारम्भिक ज्ञान हासिल गर्नेछ ।

६. कम्युनिष्ट शैली, पद्धती र अनुशासनको वारेमा जानकारी प्राप्त गर्न सक्नेछ ।

७. संगठित किन हुने, आन्दोलन कसरी गर्ने र क्रान्तिको आवश्यकता किन छ भन्ने वारेमा सामान्य ज्ञान प्राप्त गर्नेछ ।

पाठ्यक्रम

१. राजनीतिक शब्द परिचय

१. कार्यक्रम, २. कार्यनीति, ३. कार्यदिशा, ४. कार्यशैली, ५. रणनीति, ६. सिद्धान्त, ७. विचारधारा, ८. लक्ष्य, ९. बाटो/साधन, १०. नेतृत्व, ११. नेतृत्वदायी शक्ति, १२. मित्र शक्ति, १३. सत्रु शक्ति, १४. अन्तरविरोध, १५. दर्शन/दर्शनशास्त्र, १६. अर्थशास्त्र, १७. समाजशास्त्र, १८. इतिकास, १९. धर्म, २०. संस्कृति, २१. साहित्य, २२. कला, २३. परिवर्तन, २४. आमुल परिवर्तन, २५. शोषण, २६. शोषक, २७. शोषित, २८. पिडित, २९. पिडक, ३०. मुक्ति ।

२. समाज परिचय

- समाजको परिभाषा र विकासक्रम
- नेपाली समाजको समान्य चिनारी

३. राज्य र राजनीतिको परिचय

- राजनीतिको परिभाषा, आवश्यकता र महत्व ।
- राज्यको परिभाषा र त्यसका काम कर्तव्य ।
- क्रान्तिको परिभाषा, आवश्यकता र महत्व ।

४. वर्ग परिचय

- वर्गको परिभाषा र वर्ग विश्लेषणको महत्व ।

- वर्गीय हित र वर्ग संघर्ष ।

५. संगठन परिचय

- संगठनको परिभाषा, प्रकार र महत्व
- संगठन निर्माण र सञ्चालन विधि
- संगठित जीवन र अनुशासन
- विभिन्न खाले राजनीतिक दल

६. कम्युनिष्ट परिचय

- कम्युनिष्टको परिचय तथा यसका लक्ष्य र नीतिहरु
- कम्युनिष्ट शैली, पद्धती र अनुशासन
- कम्युनिष्ट पार्टी नै किन ?

७. नेकपाका नीति कार्यक्रमको परिचय

- नेकपाका मुख्य कार्यक्रमिक मान्यताहरु (राजनीतिक, आर्थिक, सामाजिक र साँस्कृतिक)
- पार्टीको मुख्य कार्यनीति एवम् कार्यदिशा
- तात्कालिक राजनीतिक परिस्थिति र नेकपाको दृष्टिकोण ।

पाठ्यपुस्तक :

१. पार्टी शिक्षा भाग २

सन्दर्भ सामग्री

१. पार्टीको अन्तरिम विधान - २०७५ ।

२. पार्टीको राजनीतिक प्रतिवेदन ।

३. साम्यवादका सिद्धान्त - फ्रेडरिक एंगेल्स

तीन

माध्यमिक तह

लक्षित पार्टी पंक्ति : जिल्ला कमिटी र परिषदका सदस्यहरु, निर्वाचन क्षेत्रीय कमिटीका पदाधिकारीहरु, प्रदेश सम्पर्क कमिटीका सदस्यहरु, जिल्ला सम्पर्क मञ्चका पदाधिकारीहरु तथा जनसंगठनका प्रदेश स्तरीय कमिटीका सदस्य र जिल्ला स्तरीय कमिटीका पदाधिकारीहरु ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य

लक्षित पार्टी पंक्तिले यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट

१. विभिन्न राजनैतिक-सैद्धान्तिक शब्दहरुको ज्ञान प्राप्त गर्नेछ ।
२. आफ्नो कर्तव्य र अधिकारप्रति प्रष्ट बन्ने छ ।
३. नेकपाका कार्यक्रम र नीतिको थप जानकारी पाउनेछ ।
४. अन्य पार्टीसँग हाम्रो पार्टीको तुलनात्मक विश्लेषण गर्न सक्नेछ ।
५. समाजको विकासक्रम र आफ्नो समाजको चरित्र बुझ्न सक्नेछ ।
६. आफ्नो वर्ग चिन्न, वर्ग विश्लेषण गर्न र वर्ग हित बुझ्न सक्ने छ ।
७. राज्य र राजनीति वारे थप ज्ञान प्राप्त गर्ने छ ।
८. मार्क्सवादको सामान्य ज्ञान प्राप्त गर्ने छ ।
९. नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको इतिहासवारे सामान्य जानकारी हासिल गर्नेछ ।
१०. संगठन निर्माण र सञ्चालन सम्बन्धमा प्रारम्भिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछ ।

पाठ्यक्रम

राजनीतिक शब्द परिचय

१. बाद, २. भाववाद, ३. अध्यात्मवाद, ४. भौतिकवाद, ५.द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद, ६. ऐतिहासिक भौतिकवाद, ७. पदार्थ, ८. गति, ९.चेतना, १०. ज्ञान, ११. ज्ञान सिद्धान्त, १२. उत्पादन, १३. उत्पादक शक्ति, १४. उत्पादन सम्बन्ध १५. उत्पादनका साधन, १६. स्वामित्व, १७. श्रम शक्ति , १८. श्रमका साधन, १९. श्रमको वस्तु, २०. श्रमको मूल्य, २१. वितरण/विनिमय, २२. उपभोग, २३. प्रगति, २४. प्रगतिशीलता, २५. प्रतिगमन, २६. प्रतिकृयावाद, २७. वर्ण, २८. वर्णाश्रम, २९. वर्ण भेद, ३०. समता, ३१. समानता, ३२. समावेशीता, ३३. वामपन्थ, ३४. उग्रवामपन्त, ३५. दक्षिण पन्थ, ३६. धर्म निरपेक्षता, ३७. धार्मिक स्वतन्त्रता, ३८.कार्यगत एकता, ३९. संयुक्त मोर्चा, ४०. सहकार्य ।.

विषय : दर्शन/शिद्धान्त

१. मार्क्सवाद-लेनिनवादको सामान्य परिचय
- मार्क्सवादको सामान्य परिभाषा र यसको उदयको पृष्ठभूमि
- मार्क्सवादका तीन श्रोत र ती संघटक अंगहरु
- मार्क्सवादका मुख्य प्रस्थापनाहरु
- मार्क्सवादी दर्शनका दुई हाँगा द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद र ऐतिहासिक भौतिकवाद
- द्वन्द्वात्मक भौतिकवादको सामान्य परिचय र यसका मूल नियमहरु
- ऐतिहासिक भौतिकवादको सामानय परिचय र यसका मूल नियमहरु

- लेनिनवादको सामान्य चिनारी
- मार्क्सवाद-लेनिनवादलाई हामी किन मार्गदर्शक सिद्धान्त मान्छौं ।

२. जनताको जनवादको सामान्य परिचय

विषय : समाजशास्त्र

१ समाज र यसको विकास क्रम

- समाजको परिभाषा, उदय र यसका संघटक अंगहरु
- समाजको परिवर्तनशीलता र यसका कारणहरु
- आदिम सामुदायिक समाज र यसका विशेषताहरु
- दास प्रथात्मक समाज र यसका विशेषताहरु
- सामन्तवाद र यसका विशेषताहरु
- पूँजीवाद, यसको चरित्र र अन्तरविरोधहरु
- समाजवाद र यसको विशेषता

२. नेपाली समाज

- नेपाली समाजको उत्पत्ती र विकास ।
- वर्तमान नेपाली समाजको आर्थिक-सामाजिक चरित्र ।
- वर्तमान नेपाली समाजको राजनीतिक चरित्र (राज्यसत्ता, शासन प्रणाली र शक्ति सन्तुलन)
- वर्तमान नेपाली समाजको जातीय बनौट र साँस्कृतिक विशेषताहरु
- भाषिक, धार्मिक र भौगोलिक विविधताहरु
- लैंगिक असमानता र साँस्कृतिक विभेद ।
- बाह्य शोषण उत्पीडन

३ वर्ग र वर्ग विश्लेषण

- वर्ग र वर्ग विश्लेषणका आधार
- वर्ग श्रोत, वर्ग चरित्र र वर्ग स्वरुप
- वर्गीय नीति र वर्गीय दृष्टिकोण
- हाम्रो समाजको वर्गीय संरचना
- वर्ग संघर्ष र यसका रुपहरु

४. क्रान्ति र क्रान्तिका सिद्धान्त

- क्रान्तिका आधार एवम् कारणहरु
- क्रान्तिको अनिवार्यता
- क्रान्तिका कार्यक्रम, राण्नीति र कार्यनीति
- विभिन्न चरित्रका क्रान्तिहरु
- नेपाली क्रान्तिको अवको दिशा, चरित्र र मार्ग

- क्रान्तिमा जनता र नेताको भूमिका

विषय : राजनीतिशास्त्र र पार्टी राजनीति

१. राजनीति र राज्य

- राजनीतिको परिभाषा र यसको वर्गीय चरित्र
- समाजमा राजनीतिको भूमिका र महत्त्व
- राज्यको परिभाषा, उत्पत्ति र विकास
- राज्यका संघटक अंगहरु र तिनको भूमिका
- राज्यको वर्गीय चरित्र र पक्षधरता
- राज्यका विविध रुप
- राज्य, राष्ट्र, देश र सरकारबीचका भिन्नताहरु
- राज्यविहिन समाज

२. नेपालका राजनीतिक पार्टीहरुको तुलनात्मक अध्ययन

- नेकपा र यसको कार्यदिशा
- नेपाली काँग्रेस र "प्रजातान्त्रिक समाजवाद"
- राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी र "उदारवाद"
- राजपा र समाजवादी पार्टी
- अन्य कम्युनिष्ट तथा वामपन्थी समुहहरु ।
- तत्कालिन राजनीतिक परिस्थिति र विभिन्न दलका दृष्टिकोण
- दलहरुबीच अन्तरविरोध, सहकार्य र संघर्ष
- द्वन्द्व, वार्ता र सहमती

विषय : संगठनात्मक सिद्धान्त र पार्टी जीवन

- संगठन र संगठनात्मक सिद्धान्तको परिभाषा
- पार्टी र जनसंगठनको परिभाषा र महत्व
- हाम्रो संगठनात्मक सिद्धान्त र साँगठनिक संरचना
- जनवादी केन्द्रीयताः सिद्धान्त र प्रयोग
- जनवादी केन्द्रीयता र लोकतान्त्रिक विधि
- पार्टी कमिटीहरुका अधिकार र कर्तव्य ।
- पार्टी र जनसंगठनको अन्तरसम्बन्ध
- बैठक, अधिवेशन र भेलाहरु
- शैली, पद्धती र अनुशासन
- अन्तरपार्टी जनवाद र अन्तरपार्टी संघर्ष
- सदस्यताको समाप्ति र अनुशासनको कार्वाही
- कम्युनिष्ट नैतिकता, आचारण र जीवनशैली

- जनशैली, जनसम्पर्क र जनसम्बन्ध

विषय : अर्थशासत्र र सहकारी आन्दोलन

- अर्थशास्त्रको परिभाषा, विषयवस्तु र महत्व ।
- समाजमा आर्थिक सम्बन्धहरुको प्रभाव
- उत्पादक शक्ति र उत्पादन सम्बन्धहरु
- श्रम, उत्पादन र वितरण तथा श्रम मूल्य सिद्धान्त
- सहकारीको परिभाषा र महत्व ।
- सहकारीका मूलभूत सिद्धान्तहरु
- अर्थशास्त्रमा सहकारीको स्थान
- हाम्रो समाजमा सहकारीको प्रभाव
- तीनखम्वे अर्थनीतिमा सहकारीको स्थान
- नेपालको वर्तमान आर्थिक अवस्था (कृषि, उद्योग, व्यापार, सेवा आदि) र भावी सम्भावना

विषय : इतिहास

१. विश्व र नेपालको संक्षिप्त इतिहास
   - इतिहासको परिभाषा र यसका स्रोतहरु
   - इतिहासमा काल गणना र युग निर्धारण
   - विश्वको संक्षिप्त इतिहास
   - नेपाली इतिकासको छोटा परिचय

२. नेकपाको संक्षिप्त इतिहास
   - स्थापनाको पृष्ठभूमि र संस्थापकहरु
   - सात सालको क्रान्तिमा पार्टीको भूमिका
   - प्रथम सम्मेलन - २००८
   - प्रथम महाधिवेशन - २०१०
   - दोस्रो सम्मेलन - २०१२
   - दोस्रो महाधिवेशन - २०१४
   - सत्र सालमा पार्टीको भूमिका र दरभङ्गा प्लेनम- २०१७
   - तेस्रो महाधिवेशन - २०१९
   - विभाजन र एकीकरण
   - नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको वर्तमान अवस्था र भविष्य

३. अन्तराष्ट्र्य कम्युनिष्ट आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास

विषय : साहित्य, कला र संस्कृति

- साहित्य, कला र सँस्कृतिको परिभाषा

- साहित्य, कला र सँस्कृतिका आधार एवम् श्रोतहरु
- साहित्य, कला र सँस्कृतिका प्रकार
- समाजमा साहित्य, कला र सँस्कृतिको प्रभाव
- प्रगतिशील साहित्य, कला र सँस्कृति के हो ?
- समाज परिवर्तनमा प्रगतिशील साहित्य, कला र सँस्कृतिको भूमिका ।

विषय : व्यवस्थापन

- व्यवस्थापनको सामान्य परिचय
- कमिटीका बैठक व्यवस्थापन
- भेला, सम्मेलन तथा अधिवेशन व्यवस्थापन
- कार्यालय व्यवस्थापन
- श्रोत व्यवस्थापन
- सूचना व्यवस्थापन

विषय : विज्ञान र प्रविधि

- वैज्ञानिक दृष्टिकोणको महत्व
- विज्ञान र मानव जीवनको अन्तर्सम्बन्ध
- विज्ञानका नविनतम प्रगतिहरु
- प्रविधि र प्राविधिक शिक्षाको महत्व
- सूचना प्रविधि र त्यसको महत्व ।

विषय : स्वास्थ्य र वातावरण

- स्वास्थ्य र वातावरणको महत्व
- मानव शरिरको सामान्य ज्ञान
- स्वस्थ शरिरको महत्व र आधार
- खानपान र स्वास्थ्य
- श्रम र स्वास्थ्य
- योगाशन र स्वास्थ्य
- आफ्नो उपचार आफैं

पाठ्यपुस्तक :

१. पार्टी शिक्षा भाग ३

सन्दर्भ सामग्री

१. मार्क्सवादी दर्शन	-	वेदुराम भुसाल
२. मार्क्सवादका आधारभुत सिद्धान्तहरु	-	गोपीरमण उपाध्याय
३. मार्क्सवादका तिन श्रोत र तिन संघटक अंग	-	लेनिन
४. द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद	-	मोरिस कन्फोर्थ

५. ऐतिहासिक भौतिकवाद - मोरिस कन्फोर्थ
६. भारतीय दर्शन : सरल परिचय - देवि प्र. चट्टोपाध्याय
७. समाज विकास र शब्दार्थ - पुष्पलाल
८. नेपालमा मातृसत्तात्मक समाज - पुष्पलाल
९. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास - पुष्पलाल
१०. नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी र यसको कार्य पद्धति - पुष्पलाल
११. राज्य र क्रान्ति - लेनिन
१२. पार्टीभित्रका गलत विचारहरुलाई सुधार्ने बारे - माओत्सेतुङ
१३. पार्टी संगठनको सिद्धान्त र कार्यपद्धति बारे - लेनिन, स्तालिन, माओ
१४. अन्तर पार्टी संघर्ष बारे - ल्यू शाओ ची
१५. असल कम्युनिष्ट कसरी बन्ने ? - ल्यू शाओ ची
१६. मार्क्सवादी अर्थशास्त्र - विजय पौडेल
१७. संक्षिप्त राजनीतिक अर्थशास्त्र - ल. लेओत्येम
१८. राजनीतिक अर्थशास्त्रको मूलभूत सिद्धान्त - संघाई टेक्स्टवुक, भाग १ र २
१९. कम्युनिष्ट पार्टीको घोषणापत्र - मार्क्स - एंगेल्स
२०. जीवाणुदेखि मानवसम्म - मोदनाथ प्रश्रित
२१. मानव जाति की उत्पत्ति - वलेरी अलेक्सेयव
२२. प्राचीन विश्व इतिहास का परिचय - फ्योदोर कोरोव्किन
२३. मध्ययुगका इतिहास - ये. अगिबालोवा, ग दोन्स्कोय
२४. आधुनिक विश्व इतिहास - ब्लादिमिर अलेक्सान्द्रोव
२५. नविन दृष्टिमा नेपालको प्रचीन इतिहास - केदार प्रधान
२६. वर्ग विश्लेषण सम्बन्धमा - ईश्वर पोखरेल र उमेश उपाध्य
२७. सहकारी सिद्धान्त र प्रयोग - केशव बडाल
२८. The Origi of life on the earth - A. I. Oparin
२९. People'S History of the World - Chris Harman
३०. पार्टी दस्तावेजहरु

चार

उच्च तह

लक्षित समूह : प्रदेश समन्वय कमिटीका सदस्य र जिल्ला कमिटीका पदाधिकारीहरु, राष्ट्रिय प्रतिनिधि परिषदका सदस्यहरु, जनसंगठनका प्रदेश स्तरीय संगठनका पदाधिकारी र केन्द्रीय सदस्यहरु, पार्टीका साँसदहरु तथा पार्टीको केन्द्रीय विभागका सदस्यहरु ।

पाठ्यक्रमको उद्देश्य :

यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट लक्षित पार्टी पंक्तिले

१. मार्क्सवादका आधारभूत सिद्धान्तहरुको जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
२. मार्क्सवादको सृजनात्मक प्रयोगको सम्बन्धमा जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
३. अर्थशास्त्र र सहकारी आन्दोलन वारे बुझ्ने छ ।
४. विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनको सामान्य जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
५. मानव समाजको विकासक्रम वारे थाहा पाउने छ ।
६. विश्व इतिहास र नेपालको इतिहास वारे थाहा पाउनेछ ।
६. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको इतिहास बुझ्न सक्षम हुनेछ ।
७. समाज विज्ञान र राजनीतिकशास्त्रका वारे बुझ्ने छ ।
८. पार्टीका सिद्धान्त, कार्यक्रम रणनीति र कर्यानीति वारे थप जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
९. पार्टीको संगठनात्मक सिद्धान्त, कमिटी प्रणाली वारे थप जानकारी पाउने छ ।
१०. वर्ग विश्लेषण गर्न र आफ्नो वर्ग दृष्टिकोण प्रष्ट पार्न सक्नेछ ।
११. आफ्नो कार्य क्षेत्रमा तोकिएको दायित्ववारे स्पष्ट बोध हासिल गर्नेछ ।
१२. व्यवस्थापन सम्बन्धमा सामान्य ज्ञान हासिल गर्नेछ ।
१३. कम्युनिष्ट नैतिकता र आचारण वारे बुझ्ने छ ।
१४. साहित्य, कला र सँस्कृति वारे समान्य ज्ञान हासिल गर्नेछ ।
१५. परराष्ट्र सम्बन्ध र कुटनीतिक वारे सामान्य ज्ञान हासिल गर्नेछ ।
१६. विज्ञान र प्रविधिको वारेमा सामानय जानकारी प्राप्त गर्ने ।
१७. स्वास्थ्य र वातावरणको सम्बन्धमा सामान्य ज्ञान हासिल गर्ने ।

पाठ्यक्रम

विषय : दर्शनशास्त्र

१. दर्शन परिचय

- दर्शनको परिभाषा, विषयवस्तु र महत्व
- दर्शनका मुलभूत प्रश्नहरु र वर्गीकरण
- भाववाद र भौतिकवाद बीचका भिन्नताहरु
- चिन्तनमा वस्तुगत परिस्थितिको प्रभाव
- दार्शनिक चिन्तनको प्रारम्भ र विकास
- भौतिकवादको विकासक्रम - स्वतःस्फूर्त प्रकृतिवादी भौतिकवाद, यान्त्रिक एवम् भद्दा भौतिकवाद,

- अधिभैतिकवाद र द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद
- भाववादका दुई धारा : आत्मगत भाववाद र वस्तुगत भाववाद ।
- अधिभौतिकवाद र द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद बीचका भिन्नताहरु
- मार्क्सवादको सिर्जनाका आधारहरु
- मार्क्सवादका तिन संघटक अंग (दर्शन, समाज विज्ञान र अर्थशास्त्र)
- मार्गदर्शक सिद्धान्तको रुपमा मार्क्सवादी दर्शन
- मार्क्सवादी दर्शनका दुई हाँगा : द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद र ऐतिहासिक भौतिकवाद

२ द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद

- द्वन्द्वात्मक भौतिकवादको परिभाषा (द्वन्द्व र द्वन्द्वात्मकता)
- पदार्थ, गति, गतिका रुप तथा चेतना र यसको विकास
- नियमको परिभाषा र द्वन्द्ववादका मुल नियमहरु
  - प्रतिपक्षको एकता र संघर्ष (अन्तरगमन)
  - मात्रात्मक परिवर्तन र गुणात्मक फड्को
  - निषेधको निषेध
- द्वन्द्ववादका प्रमुख प्रवर्गहरु
  - व्यष्टि र समष्टि वा विशिष्ट र सामान्य
  - सार र रुप
  - स्वत्व र घटनाक्रम वा अन्तरवस्तु र आकृति
  - वास्तविकता र सम्भावना
  - कारण र कर्या
  - नियमितता र वास्तविक

३. ऐतिहासिक भौतिकवाद

- ऐतिहासिक भौतिकवादको परिभाषा र विषयवस्तु
- समाज विकासका मूलभुत नियमहरु
  - वस्तु उत्पादको निर्णायक भूमिका हुन्छ ।
  - आधार अनुरुपको संरचना बन्दछ ।
  - चेतनाको निर्धारण अस्तित्वले गर्दछ ।
  - वर्ग संघर्ष परिवर्तनको मूल कडी हो ।
  - इतिहासका निर्माता श्रमजीवि जनता हुन् ।
- जाति, भाषा, धर्म, सँस्कृतिको उत्पत्ति र विकास
- वर्ग, वर्ग संघर्ष, राज्य र क्रान्ति
- समाज विकासका चरणहरु

४. द्वन्द्ववादी ज्ञान सिद्धान्त

- ज्ञानको परिभाषा र आधार एवम् श्रोत

- वस्तु परावर्तन, संवेदना र अनुभूति
- इन्द्रीयजन्य ज्ञान र तार्किक ज्ञान
- ज्ञानको कसी व्यवहार
- वैज्ञानिक ज्ञान र त्यसको विधि
- शंश्लेषण र विश्लेषण
- आगमन र निगमन
- सापेक्ष सत्य र निरपेक्ष सत्य

५. मार्क्सवादको सृजनात्मक प्रयोग र विकास

- सार्वभौम र विशिष्ट सच्चाइहरु
- विसर्जनवाद र जडसुत्रवाद विरुद्धको संघर्ष
- मार्क्सवादको विकासमा लेनिनका योगदानहरु
- मार्क्सवादको विशिष्ट प्रयोग र सृजनात्मक विकासका विभिन्न अनुभवहरु (रुस, चीन, भियतनाम, कोरिया, क्यूबा, मंगोलिया, पूर्वी यूरोप, दक्षिण अफ्रिका र नेपाल)

६. जनवाद र यसका प्रकार

- जनवाद/प्रजातन्त्र (democracy)
- सामाजिक जनवाद (social democracy)
- जनताको जनवाद (people's democracy)
- राष्ट्रिय जनवाद (national democracy)
- नयाँ जनवाद (new democracy)
- जनताको बहुदलीय जनवाद (multi party people's democracy)

पाठ्य सामग्री

१. मार्क्सवादी दर्शन - वेदुराम भुसाल
२. मार्क्सवादका आधारभूत सिद्धान्तहरु - गोपीरमण उपाध्याय
३. द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद - मोरिस कन्फोर्थ
४. ऐतिहासिक भौतिकवाद - मोरिस कन्फोर्थ
५. भारतीय दर्शन : सरल परिचय - देवि प्र. चट्टोपाध्याय
६. द्वन्द्वात्मक र ऐतिहासिक भौतिकवाद - जे.भि. स्टालिन
७. दर्शनशास्त्रको प्रारम्भिक ज्ञान - भि. अफानासेयव
८. केही दार्शनिक निवन्ध - गोपीरमण उपाध्याय
९. नेपालमा प्रचलित दार्शनिक चिन्तनहरु - बेदुराम भुसाल
१०. मार्क्सवादी दर्शन - मोहन वैद्य किरण
११. प्राचीन भारत मे भौतिकवाद - दे.प्र. चट्टोपाध्याय
१२. लेनिनवादका आधारहरु - जे.भि. स्टालिन
१३. Dialectical materialism - A. Spirkin.
१४. Marxist Leninist Philosophy - A. P. Septulin

१५. The revolutionary ideas of Karl Marx - Callinicos.
१६. Four essays on philosophy - Mao.
१७. Reason in Revolt Marxist philosophy and modern science - Alan Woods & Ted Grant

विषय : राजनीतिक अर्थशास्त्र र सहकारी आन्दोलन

१. राजनीतिक अर्थशास्त्र

- विशुद्ध अर्थशास्त्र र राजनीतिक अर्थशास्त्र
- राजनीतिक अर्थशास्त्रको परिचय, अध्ययनको क्षेत्र र महत्व
- श्रम, उत्पादन र वितरण तथा श्रम मूल्य सिद्धान्त
- पूँजीवादी विकासको संक्षिप्त इतिहास
- अतिरिक्त मूल्यको सिद्धान्त
- साम्राज्यवाद र यसको शोषणका वर्तमान रुपहरु
- नेपालको वर्तमान आर्थिक अवस्था
- औद्योगिक अर्थतन्त्र, कृषि अर्थतन्त्र र सहकारी अर्थतन्त्र ।
- नेकपाको आर्थिक कार्यक्रम र नीतिहरु

२. सहकारी आन्दोलन

- सहकारी सिद्धान्तको परिचय
- सहकारी आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास
- सहकारी आन्दोलनको महत्व र फाइदा
- नेपालमा सहकारी आन्दोलन र तीन खम्बे अर्थनीति
- समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्र निर्माणमा सहकारीको भूमिका
- नेपालमा सहकारी आन्दोलनको वर्तमान अवस्था

पाठ्य सामग्री

१. मार्क्सवादी अर्थशास्त्र - विजय पौडेल
२. संक्षिप्त राजनीतिक अर्थशास्त्र - ल. लेओत्येम
३. राजनीतिक अर्थशास्त्रको मूलभूत सिद्धान्त - संघाई टेक्स्टवुक, भाग १ र २
४. नेपालमा औद्योगिकरणका समस्या - भरतमोहन अधिकारी
५. भूमी र कृषिको अर्थराजनीति - केशव बडाल
६. The Student's Marx - Edward Eveling
७. Fundamentals of political economy - Ryndina, Chernikov & Khudokormov.
८. Marxist economic theory - E. Mandel.

विषय : समाज शास्त्र/समाज विज्ञान

१. परिभाषा र क्षेत्र :

- समाज विज्ञानको परिभाषा र क्षेत्र ।

- समाज विज्ञानको महत्व
- समाज विज्ञानको संक्षिप्त इतिहास

२. समाजवाद सम्बन्धी विभिन्न मान्यता
- काल्पनिक र प्रजातान्त्रिक समाजवाद
- वैज्ञानिक समाजवाद र समाजवाद प्राप्तिको बाटो
- सोभियत मोडेलको समाजवाद र यसको विफलता
- साम्यवादः एक आदर्श लक्ष्य

३. वर्ग, वर्ग विश्लेषण र वर्ग संघर्ष
- वर्ग र वर्गको उत्पत्ति
- वर्ग, समुदाय र तह/तप्काहरु
- स्वामित्व र वर्ग वीचको सम्बन्ध
- वर्ग र राजनीतिक पार्टीहरु
- वर्गहरु बीचको अन्तर्सम्बन्ध र अन्तर्विरोध
- वर्ग संघर्षका स्वरुप र परिणामहरु
- वर्ग श्रोत, वर्ग स्वरुप र वर्ग संक्रमण
- वर्ग विश्लेषणको आवश्यकता र वर्ग विश्लेषण गर्ने आधारहरु
- शहरी र ग्रामिण समाजको वर्ग विश्लेषण
- वर्ग नीति र वर्ग दृष्टिकोण
- बढ्दो शहरीकरणले वर्गस्वरुपमा पारेको प्रभाव
- उदारीकरण र विश्वव्यापीकरणले वर्गीय संरचनामा पारेका प्रभावहरु
- वर्तमान अवस्थामा वर्ग संघर्षको सञ्चालन

४. लैंगिक विभेद र महिला मुक्ति आन्दोलन

५. जातीय विभेद, छुवाछुतप्रथा र दलित मुक्ति आन्दोलन

६. क्रान्ति र क्रान्तिको कार्यक्रम
- क्रान्तिको परिभाषा, काम र महत्व
- कार्यक्रमको परिभाषा तथा अधिकतम र न्यूनतम एवम् आम र ठोस (विशिष्ट) कार्यक्रम
- पुरानो पूँजीवादी जनवादी र नयाँ जनवादी कार्यक्रम बीचका समानता र भिन्नताहरु
- नेपाली समाजको वर्तमान अवस्था,
- नेपाली क्रान्तिको कार्यक्रम एवम् जनताको जनवाद र यसका राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक नीतिहरु

७. क्रान्तिको रणनीति/दीर्घकालीन नीति
- रणनीतिको परिभाषा र चरित्र
- समाजका आधारभूत र प्रधान अन्तरविरोध

- नेपाली क्रान्तिको अवको दिशा र मार्ग
- पूर्वाधार निर्माण र समाजवादमा संक्रमण

८. क्रान्तिको कार्यनीति/तात्कालिक नीति

- कार्यनीतिको परिभाषा र चरित्र वा लचकता
- शक्ति सन्तुलन र अन्तरविरोधको वर्तमान अवस्था
- कर्यानीतिक कार्यदिशा र तात्कालिक मुख्य नारा
- विचारधारात्मक क्षेत्रमा पार्टी नीति
- संगठनात्मक क्षेत्रमा पार्टी नीति
- संघर्षको क्षेत्रमा पार्टी नीति
- प्रचारको क्षेत्रमा पार्टी नीति
- संयुक्त मोर्चा सम्बन्धी पार्टी नीति
- अन्य समूहहरुका नीतिहरुसँग तुलनात्मक अध्ययन

पाठ्य सामग्री

१. समाजवादः काल्पनिक र वैज्ञानिक - एँगेल्स
२. मानव समाज - राहुल सांकृत्यान
३. हाम्रो समाजः एक अध्ययन - जनकलाल शर्मा
४. पुष्पलाल छानिएका रचना (भाग १ देखि ४) - पुष्पलाल
५. मदन भण्डारीका संकलित रचनाहरु (भाग १ देखि ७) - मदन भण्डारी
६. नेपाली क्रान्तिका समस्या (भाग १ देखि ४) - प्रचण्ड
७. नारी : वन्धन र मुक्ति - मोदनाथ प्रश्रित
८. Marxist-Leninist Theory of Society - V.D.Zotab
९. The Position of women in Hindu Eitilization - A.S. Alteka
१०. How to change the world - Eric Hobswam

विषय : इतिहास

१. मानव समाजको संक्षिप्त इतिहास

- समाज र इतिहासको परिभाषा
- समाज निर्माणका आधार तथा इतिहासका श्रोत सामग्रीहरु
- समाज र इतिहासलाई हेर्ने दुई खाले दृष्टिकोण
- जीवनको उत्पत्रि र विकास
- मावन जातीको उद्‌विकास र समाजको प्रारम्भ
- समाज विकासका चरणहरु
  - आदिम समुदायिक समाज र यसका विशेषताहरु
  - दास प्रथात्मक समाज र यसका विशेषताहरु
  - सामन्ती समाज र यसका विशेषताहरु

- पँजीवादी समाज र यसका विशेषताहरु
- समाजवादी समाज र यसका विशेषताहरु

२. नेपालको ऐतिहासिक विकासक्रम

- नेपालको प्राग इतिहास र मातृसत्तात्मक समाज
- नेपालको प्रचीन इतिहास (किरात, गोपाल, महिषपाल, विदेह र शाक्य गणराज्यहरु)
- नेपालको मध्यकालीन इतिहास (लिच्छवी र मल्लकाल)
- नेपालको एकीकरण र आधुनिक काल
- नेपालमा साम्राज्यवादी हस्तक्षेप
- नेपालको सुधारवादी एवम् प्रजातान्त्रिक आन्दोलन र राणा विरोधी संघर्ष
- २००७ सालको परिवर्तन र त्यस यताको परिस्थिति
- नेपालको देशभक्तिपूर्ण र प्रजातान्त्रिक आन्दोलनमा जनताको भूमिका
- इतिहासबाट सिक्नु पर्ने पाठहरु

३. अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास

- मार्क्सवादको सिर्जना पूर्वका मजदुर आन्दोलनहरु
- कम्युनिष्ट लिग र कम्युनिष्ट घोषणापत्र
- प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय र पेरिस कम्युन
- दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय र यसको पतन
- रुसी अक्टोवर समाजवादी क्रान्ति र तेस्रो अन्तर्राष्ट्रिय
- चिनियाँ, भियतनामी, कोरियाली, पूर्व यूरोपेली र क्यूवाली जनवादी क्रान्ति
- महाविवाद र अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनको विभाजन
- सोभियत संघको विघटन र पूर्व योरोपमा समाजवादको अस्थायी पराजय
- वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनभित्रका विभिन्न धाराहरु
- कम्युनिष्ट आन्दोलनमा उग्र वामपन्थी भड्काव र दक्षिणपन्थी अवसरवाद विरोधी संघर्ष
- कम्युनिष्ट आन्दोलनका चुनौति र सम्भावनाहरु

४. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास

- पार्टी स्थापना पूर्वको सामाजिक-आर्थिक अवस्था
- पार्टी स्थापना, पहिलो पर्चा र घोषणापत्र
- २००७ सालको क्रान्तिमा कम्युनिष्ट पार्टीको भूमिका
- पहिलो सम्मेलन २००८ र पार्टीको प्रतिबन्धित अवस्था
- प्रथम महाधिवेशन २०१० र पार्टी कार्यक्रम
- दोस्रो सम्मेलन, किसान आन्दोलन र प्रतिबन्ध फुकुवा
- दोस्रो महाधिवेशन र पार्टी नेतृत्वमा अवसरवादको नियन्त्रण
- २०१७ सालको प्रतिगमन, डा. रायमाझीको गद्दारी र दरभंगा प्लेनम

- तेस्रो महाधिवेशन र पार्टी विभाजनको शुरुवात
- २०२५ को तेस्रो सम्मेलन र पार्टी पुनर्गठनको पहिलो प्रयास
- झापा संघर्ष र को.के. निर्माण
- केन्द्रीय न्युक्लियस र चौथो महाधिवेशन
- नेकपा (माले) गठन, विकास र एकीकरणको विस्तार
- २०४६ सालको चौथों महाधिवेशन, बाममोर्चा र ऐतिहासिक जनआन्दोलन
- तत्कालीन नेकपा (माले) तथा मार्क्सवादीबीच एकता र नेकपक (एमाले) गठन
- पाँचौं महाधिवेशन, जवज र कमरेड मदन भण्डारी
- एकताको पाँचौं महाधिवेशन र नेकपा (माओवादी) को निर्माण
- छैठौं, सातौं, आठौं, नवौं महाधिवेशनहरु
- नेकपाको नेतृत्वमा सञ्चालित प्रमुख आन्दोलन र संघर्षहरु
- नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनमा दक्षिणपन्थी र उग्रबामपन्थी भड्काव
- तत्कालीन नेकपा (एमाले) र नेकपा (माके) बीच एकता र नेकपा गठन
- अन्य कम्युनिष्ट समूहरु र तिनका नीतिहरु

पाठ्य सामग्री

१. परिवार, निजी सम्पत्ति र राज्यको उदय - एंगेल्स
२. मानव समाज - राहुल सांकृत्यायन
३. People's History of the World - Eric From
४. नवीन दृष्टिमा नेपालको प्राचीन इतिहास - केदार प्रधान
५. नेपालमा राजतन्त्रको उत्पत्ति, विकास र त्यसको भविष्य - पुष्पलाल
६. नेपाली जनआन्दोलनः एक समीक्षा - पुष्पलाल
७. नेपालमा साम्यवादी आन्दोलन - भीम रावल
८. विश्वका प्रसिद्ध मजदुर आन्दोलन - का. रोहित
९. कम्युनिष्ट लिगको इतिहास वारे - एंगेल्स
१०. विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनको संक्षिप्त इतिहास - मोहन विक्रम सिंह
११. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको इतिहास (भाग १ र २)- सुरेन्द्र के.सी.
१२. नेकपाको अठार वर्षको क्रान्तिकारी संघर्षको सिंहावलोकन- पुष्पलाल
१३. इतिहासको यथार्थ समीक्षा गरौं - मदन भण्डारी

विषय : राजनीतिशास्त्र र पार्टी राजनीति

१. परिभाषा, क्षेत्र र इतिहास

- राजनीतिको परिभाषा र महत्व
- राजनीतिशास्त्रको परिभाषा र क्षेत्र
- राजनीतिशास्त्रको संक्षिप्त इतिहास
- राज्यको परिभाषा, उत्पत्ति र विकास ।

२. पार्टीको सिद्धान्त र राजनीति :

- सिद्धान्तको परिभाषा
- पार्टीको मूल सिद्धान्त
- सिद्धान्त निर्माणको प्रकृया र क्रान्तिमा सिद्धान्तको भूमिका
- पार्टीको राजनीतिक दृष्टिकोण

३. स्थानीय तह र सामाजिक संघ संस्थामा पार्टी काम

- संघीयता सम्बन्धी पार्टी दृष्टिकोण
- स्थानीय तहमा पार्टी कामको महत्व
- स्थानीय तहमा पार्टीको नेतृत्व
- स्थानीय तहको प्रभावकारी परिचालन
- सामाजिक संघ संस्थाहरुप्रतिको पार्टी दृष्टिकोण
- सामाजिक संघ संस्थाहरुसँग पार्टीको सम्बन्ध

४. परराष्ट्र सम्बन्ध र कुटनीति

- परराष्ट्र सम्बन्धको परिभाषा र क्षेत्र
- राज्य सञ्चालनमा परराष्ट्र सम्बन्धको महत्व
- परराष्ट्र सम्बन्धका विभिन्न पक्ष
- नेपालको परराष्ट्र सम्बन्ध सम्बन्धी नीति
- नेकपाको पराराष्ट्र सम्बन्ध सम्बन्धी नीति
- कुटनीतिको परिभाषा र महत्व
- कुटनीतिका विभिन्न पक्ष : राजनीतिक कुटनीति, आर्थिक कुटर्नीति र साँस्कृतिक कुटनीति ।
- राजनीति र कुटनीतिको अन्तरसम्बन्ध

पाठय सामग्री

१. लुई बोनापार्टको अठारौं ब्रुमेर - कार्ल मार्क्स
२. पेरिस कम्युन - कार्ल मार्क्स
३. फ्रान्समा गृहयुद्ध - कार्ल मार्क्स
४. गोथा कार्यक्रमको आलोचना - मार्क्स
५. राज्य र क्रान्ति - भि.आई. लेनिन
६. नयाँ जनवाद वारे - माओत्सेतुङ
७. राजनीतिक सिद्धान्त का इतिहास (४ खण्ड) - प्रगति प्रकाशन, मस्को
८. पुष्पलाल छानिएका रचना (भाग १ देखि ४) - पुष्पलाल
९. मदन भण्डारीका संकलित रचनाहरु (भाग १ देखि ७) - मदन भण्डारी
१०. नेपाली क्रान्तिका समस्या भाग १,२,३,४ - प्रचण्ड्
११. आजको मार्क्सवाद र नेपली क्रान्ति - घनश्याम भुसाल

विषय : संगठनात्मक सिद्धान्त र पार्टी निर्माण

१. संगठन र संगठनात्मक सिद्धान्त

- संगठनको परिभाषा र महत्व
- राजनीतिक संगठन र त्यसको आवश्यकता
- संगठनात्मक सिद्धान्तको परिभाषा र पार्टी निर्माणमा त्यसको महत्व ।
- पार्टी सदस्यता सम्बन्धी लेनिका मान्यता
- मार्तोभ र मार्तिनोभका गलत मान्यताहरु विरुद्ध लेनिनको संघर्ष
- लेनिनले विकास गरेको जनवादी केन्द्रीयताको सिद्धान्त
- पार्टी निर्माणका सम्बन्धमा माओत्सेतुङका प्रमुख शिक्षाहरु

२. नेकपा र पार्टी निर्माण

- पार्टी निर्माण सम्बन्धी अवधारणा
- सदस्यता र कमिटी प्रणाली
- पार्टी निर्माण र परिचालन सम्बन्धी लोकतान्त्रिक मान्यताहरु
- कार्यकर्ता निर्माण र परिचालन
- जनवर्गीय संगठनको निर्माण र सञ्चालन
- शैली, पद्धति र नेतृत्वकला
- कम्युनिष्ट नैतिकता, आचारण र जीवनशैली

पाठ्य सामग्री

१. पार्टी संगठनका सिद्धान्तहरु - लेनिन (अनु. निनु चापागाई)
२. नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी र यसको कार्य पद्धति - पुष्पलाल
३. संगठनात्मक सिद्धान्तको सम्बन्धमा - मदन भण्डारी
४. पार्टीभित्रका गलत विचारहरुलाई सुधार्ने बारे - माओत्सेतुङ
५. उदारवादको विरोध गर,पार्टीको कार्यशैली सुधार गर - माओत्सेतुङ
६. पार्टी बारे - ल्यू शाओ ची
७. कार्यकर्ता र कार्यकर्ता नीति सम्बन्धमा - चेन युन
८. पार्टी संगठनको सिद्धान्त र कार्यपद्धति बारे - लेनिन, स्तालिन, माओ
९. अन्तर पार्टी संघर्ष बारे - ल्यू शाओ ची
१०. असल कम्युनिष्ट कसरी बन्ने ? - ल्यू शाओ ची

विषय : व्यवस्थापन

१. व्यवस्थापन सम्बन्धी सैद्धान्तिक ज्ञान

- व्यवस्थापनको परिभाषा
- व्यवस्थापनका आधारभुत सिद्धान्त
- व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्क्सवादी दृष्टिकोण

२. कार्यालय व्यवस्थापन

- कार्यालय प्रमुखको भूमिका
- कार्यालय सचिवको दायित्व

- अभिलेख प्रणाली (फाइलिङ, चिठीपत्र आदि)
- जनसम्पर्क कसरी गर्ने
- संचार माध्यमको सदुपयोग
- रिपोटिङ, माइन्यूटिङ, सर्कुलर
- श्रोत व्यवस्थापन (भौतिक/आर्थिक/मानव श्रोत)

३. आर्थिक स्रोत परिचालन तथा लेखा व्यवस्थापन

- बजेट निर्माण र बैंक खाता सञ्चालन
- आर्थिक नियमावली र आर्थिक अनुशासन
- लेखा व्यवस्थापनका सैद्धान्तिक पक्षहरु
- लेखा व्यवस्थापन सम्बन्धी स्वीकृत मापदण्डहरु
- लेखा व्यवस्थापनका व्यवहारिक पक्षहरु
- लेखा परीक्षण

४. संगठन व्यवस्थापन

- कमिटी गठन, पुनर्गठन र कमिटी परिचालन
- बैठक/भेला/सम्मेलन/अधिवेशन/प्रशिक्षण/अन्तरक्रिया
- संगठन परिचालन
- कमिटी भित्रका समस्या समाधान (द्वन्द्व व्यवस्थापन)

५. निर्वाचन तथा अभियान व्यवस्थापन

- निर्वाचनको तयारी र निर्वाचन अभियान सञ्चालन
- उम्मेदवारको भूमिका र कार्यकर्ता परिचालन
- जनप्रतिनिधिहरुको काममा सहयोग पुऱ्याउने सवाल
- नारा निर्धारण र सामग्री निर्माण
- शक्ति परिचालन (जुलुश, सभा) र सुरक्षा व्यवस्था
- वार्ता/सम्झौता र उपलब्धीको रक्षा

६. प्रचार तथा प्रकाशन व्यवस्थापन

- पार्टीको मुखपत्र र पत्रिकाहरुको ग्राहक अभियान
- पार्टी सामग्रीहरुको वितरण
- पार्टी प्रकाशन सम्बन्धी सुझावहरुको संकलन
- सम्बन्धित कमिटीको मुखपत्र/बुलेटिन/सामयकि संकलनको प्रकाशन
- प्रतिवेदन, प्रस्ताव र पर्चाहरुको प्रकाशन
- इतिहास लेखन र प्रकाशन

७. समन्वय र अनुगमन

- कमिटीका पदाधिकारी र सदस्यहरु बीचको समन्वय
- कार्यालय र कमिटी सदस्यहरु बीचको समन्वय
- माथिल्लो र तल्लो कमिटी बीचको समन्वय
- पार्टी कमिटी र जनवर्गीय संगठनहरु बीचको समन्वय
- पार्टी कमिटी र जनप्रतिनिधिहरु बीचको समन्वय
- आफ्नो क्षेत्रका सरकारी र गैरसरकारी कार्यालयहरुसँगको समन्वय
- अन्य पार्टीहरुसँगको समन्वय
- नियमित र विशेष अनुगमन
- अनुगमनका निष्कर्षहरुको संश्लेषण

पाठ्य सामग्री

१. व्यवस्थापन वारे - विश्वेश्वरमान श्रेष्ठ
२. राजनीतिक सँगठनको आर्थिक व्यवस्थापन र लेखा - पुष्प कँडेल

विषय : साहित्य, संस्कृति, कला र नैतिकता

१. साहित्य
- साहित्य र सामाजमा त्यसको प्रभाव
- साहित्यका विभिन्न धाराहरु
- आम साहित्य र प्रगतिशील साहित्य
- साहित्यमा विचार र कलाको सम्बन्ध
- साहित्यमार्फत विचारको सम्प्रेषण
- साहित्य र संस्कृतिको अन्तरसम्बन्ध
- साहित्यको वर्ग पक्षधरता
- नेपालको प्रगतिशील साहित्य र समाजमा त्यसको प्रभाव
- जनवादी सँस्कृति निर्माणमा साहित्यको भूमिका

२. संस्कृति
- संस्कृतिको परिभाषा र महत्व
- संस्कृतिका वस्तुगत र मनोगत पक्षहरु
- साँस्कृतिक मूल्य मान्यता र नैतिकताको अन्तर्सम्बन्ध
- संस्कृतिमा प्रगतिशीलताको प्रश्न
- नेपाली सँस्कृतिका विशेषताहरु
- राष्ट्रिय जनवादी संस्कृति निर्माण सम्बन्धी मान्यता

३. कला
- कलाको परिभाषा, आमकला र प्रगतिशील कला
- कला र विचारको अन्तरसम्बन्ध

- कलाको वर्ग पक्षधरता

४. नैतिकता

- नैतिकताको परिभाषा, दर्शनमा नैतिकता
- कम्युनिष्ट नैतिकता र आचरण
- सामाजिक रुपान्तरणमा नैतिकताको सम्बन्ध
- नैतिक संहिता

पाठ्य सामग्री

१. साहित्य र कला - मार्क्स-एंगेल्स
२. नयाँ जनवादी संस्कृति - पुष्पलाल
३. बोल्गा से गंगा - राहुल साँकृत्यायन
४. भागो नही दुनियाको बदलो - राहुल साँस्कृत्यायन
५. प्राचीत मानव संस्कृति - पेशल दाहाल
६. देवासुर संग्राम - मोदनाथ प्रश्रित
७. कम्युनिष्ट नैतिकता - होची मिन्ह
८. Peimitive Culture (Vol. I & II) - E. B. Tylor
९. Social Evolution - V. Gorden Childe
१०. History of Modern Culture - M. Parmelee

विषय : विज्ञान र प्रविधि

१. विज्ञान

- विज्ञानको परिभाषा, क्षेत्र र विभाजन
- विज्ञानका विभिन्न शाखाहरुको महत्व र प्रयोजन
- विज्ञानको सदुपयोग र दुरुपयोगका प्रभावहरु
- मानव जीवनमा विज्ञानको प्रभाव

२. प्रविधि

- प्रविधिको परिभाषा, क्षेत्र र महत्व ।
- मानव जीवनमा प्रविधिको महत्व ।
- समाज विकासमा प्रविधिको योगदान ।

३. कम्प्युटर विज्ञान र सूचना प्रविधि

- कम्प्युटर विज्ञान र सूचना प्रविधिको सामान्य परिचय
- इमेल, इन्टरनेटको सामान्य परिचय
- ईमेल, ईन्छरनेटको प्रयोगात्मक ज्ञान
- पार्टी जीवन र सूचना प्रविधि
- मानव जीवन र सूचना प्रविधि

पाठ्य सामग्री

1. The network revolution - J. Vallee
2. Encyclopedia of computer science and technology - H. Henderson
3. Advances in production Technology- C. Brecher (Ed)

विषय : स्वास्थ्य तथा वातावरण

१. स्वास्थ्य र स्वास्थ्योपचार

- स्वास्थ्यका आधारभूत सवालहरु
- अस्वस्थ्यका मुख्य कारणहरु
- स्वास्थ्योपचारका मुख्य विधिः
    - यलोपेथिक विधि
    - होमियापेथिक विधि
    - आयुर्वेदिक विधि
    - प्राकृतिक चिकित्सा विधि
    - अक्कुपञ्चर विधि
    - अक्कुप्रेसर विधि

२. योग र स्वास्थ्य

- योग र योगासनको सामान्य परिचय
- योगका आठ अंग (यम, नियम, आसन, प्राणायाम, प्रत्याहार, धारणा, ध्यान र समाधि)
- स्वास्थ्यको लागि योगको प्रभाव
- योगका व्यवहारिक पक्ष र केही अभ्यास

३. वातावरण र स्वास्थ्य

- वातावरणको सामान्य परिचय र स्वास्थ्यसँग त्यसको सम्बन्ध
- जनस्वस्थ्यको लागि वातावरणको महत्व
- जैव जगतको संरक्षणका लागि वातावरणको संरक्षण
- वातावरण स्वच्छ राख्न गरिनुपर्ने कार्यहरु

पाठ्य सामग्री

पाँच

विशिष्ट तह

लक्षित पार्टी पंक्ति : पार्टी केन्द्रीय कमिटी र आयोगका सदस्यहरु, जनसंगठनका केन्द्रीय पदाधिकारीहरु तथा पार्टीका प्रशिक्षक बन्न सक्ने व्यक्तिहरु । यस तहमा विषयगत समुह बनाएर स्वअध्ययन गर्ने र छलफल तथा अन्तरकृयात्मक सत्र सञ्चालन गर्ने विधि अवलम्बन गरिने छ ।

विषय : दर्शनशास्त्र

पाठ्यक्रमको उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट लक्षित पार्टी पंक्ति

१. दर्शनशास्त्रको महत्व, भूमिका र इतिहासवारे प्रष्ट हुने छ ।
२. प्राचिन दर्शनका विभिन्न धाराहरुको जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
३. मार्क्सवाद पूर्वका पूँजीवादी दार्शनिक प्रणाली बारे सामान्य जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
४. द्वन्द्धात्मक र ऐतिहासिक भौतिकबादबारे स्पष्टता हासिल गर्नेछ ।
५. दर्शनमा लेनिन र अन्य मार्क्सवादीहरुको योगदान वारे जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
६. समकालीन दर्शनका मुख्य धाराहरुबारे जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
७. जवजका दार्शनिक मान्यता वारे जानकारी प्राप्त गर्ने छ ।

पाठ्यक्रम

१. दर्शनको परिभाषा, वर्गीकरण र संक्षिप्त इतिहास :
   - मानव समाजको विकास र दर्शनको उदय
   - धर्म र दर्शन तथा दर्शन र विज्ञान
   - चिन्तनमा सामाजिक परिवेशको प्रभाव र दर्शनको पक्षधरता
   - सामाजिक जीवनमा दर्शनको प्रभाव
   - दर्शनका दुई मूलभूत प्रश्नहरु र दुईखाले उत्तर
   - भौतिकबाद र भाववाद
   - भाववादका दुई हाँगा : मनोगत र बस्तुगत
     - भौतिकवादका दुई हाँगा : द्वन्द्ववाद र अधिभूतवाद
     - दर्शनशास्त्रको संक्षिप्त इतिहास

२. द्वन्द्वत्मक भौतिकबाद :
   - परिभाषा, पदार्थ, गति र चेतना
     - द्वन्द्धात्मक भौतिकवादको परिभाषा र विषयवस्तु
     - पदार्थ सम्बन्धी मार्क्सवादी दृष्टिकोण
     - गति र यसका रुपहरु
     - पदार्थ र गतिको अन्तरसम्बन्ध
     - पदार्थको अस्तित्वका सार्वभौम रुप : दिक् र काल

- चेतना सम्बन्धी भौतिकवादी र भाववादी मान्यताहरु
- पदार्थको विकासको रुपमा चेतना
- समाजको विकासमा चेतनाको भूमिका

- द्वन्द्वात्मक भौतिकवादका मूल नियमहरु
  - -नियमको परिभाषा र यसका विशेषताहरु
  - -अन्तरविरोध, गुण र मात्रा
  - -दुई विपरित तत्वहरु वीचको एकता र संघर्ष
  - -मात्रात्मक परिवर्तन र गुणात्मक फड्को
  - -निषेधको निषेध

- द्वन्द्वात्मक भौतिकवादका प्रमुख प्रवर्गहरु :
  - -सार्वभौम र विशिष्ट
  - -सार र रुप
  - -कारण र कार्य
  - -संभावना र वास्तविकता
  - -अन्तर्वस्तु र आकृति
  - -नियमितता र आकस्मिकता

३. ऐतिहासिक भौतिकवाद

- ऐतिहासिक भौतिकवादको परिभाषा र क्षेत्र
- ऐतिहासिक भौतिकवादका मुख्य नियमहरु
  - भोतिक उत्पादन कार्यको प्रमुख भूमिका
  - आधार र अधिसंरचना वीचको अन्तर्सम्वन्ध
  - सामाजिक अस्तित्व र सामाजिक चेतना
  - वर्ग संघर्षको भूमिका
  - इतिहासका निर्माता श्रमजीवि जनता

- परिवार, वंश, गण, जन, जाति, राष्ट्र र अन्तर्राष्ट्र
- वर्ग र वर्ग संघर्ष :
- राज्य, यसको उत्पात्ति र विकास
- क्रान्ति र यसका वस्तुगत एवं मनोगत आधारहरु
- जनता, व्यक्ति र नेतृत्व :
  - इतिहासमा जनता र व्यक्तिको भूमिका
  - इतिहासमा नेतृत्वको भूमिका
  - ऐतिहासिक अनिवार्यता र मानव स्वतन्त्रता
  - सामाजिक चेतना र सामाजिक प्रगति

४. द्वन्द्वात्मक भौतिकवादी ज्ञान सिद्धान्त

- संवेदना र अनुभुति

- इन्द्रीयग्राह्य ज्ञान र तार्किक ज्ञान
- वैज्ञानिक ज्ञान र त्यसको विधि (निरिक्षण, प्रयोग, तुलना, परिकल्पना, समतुल्यता, मोडेल निर्माण आदि)
- संश्लेषण र विश्लेषण तथा आगमन र निगमन
- ज्ञान र व्यवहार
- सापेक्ष र निरपेक्ष सत्य

५. प्राचीन दक्षिण एशियाली दर्शन :

- वैदिक कालक दार्शनिक मान्यताहरु (प्रकृतिवाद, रहस्यवाद, तन्त्रवाद र ब्रम्हवाद)
- साँख्य दर्शन र प्रकृतिबाद
- जैन दर्शनको अणु सिद्धान्त र स्याद्वाद
- वौद्ध दर्शनको प्रतीत्यसमुत्पाद र अनात्मवाद
- लोकायतको सुसंगत भौतिकवाद
- न्याय दर्शनको तर्कशास्त्र
- वैशेषिकको परमाणु सिद्धान्त
- योगको साधनावाद
- मिमांशाको कर्मकाण्डवाद
- वेदान्तको ब्रह्मवाद

६. प्राचीन चिनियां दर्शन

- प्रकृतिवादी ताओवाद
- कन्फ्यूशियसवाद र अन्य धाराहरु
- बुद्धवाद र नव कन्फ्यूशियसवाद
- चिनमा भौतिकवादको प्राचीनता र विकास

७. प्राचीन यूनानी दर्शन

- प्रकृतिवादी भौतिकवाद र संख्यावाद (थेल्स, अनेक्सिभेण्डर, अनेकिसमेन्स पाइथागोरस)
- प्रारम्भिक द्वन्द्ववाद र परमाणुवाद (हेराल्कीट्स र डेमोक्रेट्स)
- शुद्धबुद्धिवाद र विज्ञानवाद (जेनोफेसन्स र एम्पेदोकल)
- मनोवाद, सोफीवाद र ज्ञानवाद (अनेक्सागोरस, पोर्टगोरस, गोर्जियस र सोक्रेट्स)
- वस्तुगत भाववाद र कारणवाद (प्लेटो र एरिस्टोटल)
- मानव चिन्तनमा यूनानी दर्शनका प्रभावहरु

८. युरोपेली पूंजीवादी दर्शन :

- मध्ययुगीन चर्च विरुद्धको संघर्ष
- युरोपको पुनर्जागरण
- फ्रान्सिस वेकनको आगमन र निगमन पद्धति

- थोमस हव्सको यान्त्रिक भौतिकबाद
- जोन लकको इन्द्रीयार्थवाद
- बर्कले र ह्यूमको चरम मनोगतवाद
- देकार्तको-वुद्धिवाद र स्पिनोजाको भौतिकवाद
- फ्रान्सेली भौतिकवाद (दिदेरो, लामेत्री, हेल्वेशियस र होल्वाख)
- कान्टको अज्ञेयवाद

९. रुसी क्रान्तिकारी जनवादी भौतिकवाद (वेलिन्सी, हर्जेन, चेर्निशेस्की दोब्रोल्यूवोव)

१०. हेगेलको भाववादी द्वन्द्ववाद र फायरवाखको अद्वन्द्ववादी भौतिकवाद

११. मार्क्सवादको प्रतिपादन र दर्शनमा क्रान्ति

१२ . दर्शनमा लेनिनका योगदानहरु :

- विज्ञानमा नयाँ क्रान्तिले दर्शनमा पारेको प्रभाव
- पदार्थर गतिको क्षेत्रमा
- पदार्थ र चेतनाको अन्तरसम्बन्ध वारे ।
- ज्ञान सिद्धान्तको क्षेत्रमा थप योगदान
- निरपेक्ष सत्य र सापेक्षसत्य सम्बन्धमा ।
- ऐतिहासिक भौतिकवादको क्षैत्रमा (युगको व्याख्या, राज्य र क्रान्तिको व्याख्या)
- पार्टी निर्माणका सैद्धान्तिक प्रश्नहरु
- रणनीति र कार्यनीति सम्बन्धी दार्शनिक अवधारणा
- साम्राज्यवादको विश्लेषण र एक देशमा क्रान्ति र समाजवादको निर्माण

१३. दर्शनमा माओका योगदान

- व्यवहार र ज्ञानको अन्तरसम्बन्ध बारे
- अन्तर्विरोध र यसका ठोस रुपहरु बारे
- शत्रुतापूर्ण र मित्रतापूर्ण अन्तरर्विरोध बारे
- अन्तरविरोधको सही सञ्चालन बारे
- निरन्तर क्रान्तिको 'सिद्धान्त' र माओमा देखिएको उग्रबामपन्थी भड्काव

१४. दक्षिणपन्थी अवसरबाद र त्यस विरुद्धका संघर्षहरु :

- अवसरवाद र यसका आधार एवं श्रोतहरु
- अवसरवादका जन्मदात फर्डिनान्ड लासाल,
- ड्यूहरिङ्गका गतल दार्शनिक मान्यताहरु
- अवसरवाद विरुद्ध मार्क्स र एंगेल्सको संघर्ष
- बर्नस्टीनको संशोधनबाद र काउत्स्कीको अवसरबाद
- प्रत्यक्षवाद र नवप्रत्यक्षबाद

- खुश्चोभ र गोर्वाचोभका अवसरावदी चिन्तनहरु
- यूरोकम्युनिज्म र उत्तर आधुनिकतावादी अवसरवाद ।

१५. उग्रवामपन्थी भड्काउ र त्यस विरुद्धको वैचारिक संघर्ष

- उग्र बामपन्थको परिभाषा र त्यसका मुख्य प्रवृत्तिहरु
- उग्रबामपन्थका जन्मदाता लुइ अगष्ट ल्वाङ्की र उनका अनुयीहरु
- अजारजकतावदी पुधों र वाकुनिक
- उग्रवापमन्थ एवम् अराजकतावादका विरुद्ध मार्क्स र एंगेल्स ।
- रुसमा देखिएको उग्रवामपन्थ र त्यसका विरुद्धको संघर्ष
- चीनमा देखिएको उग्रवामपन्थ र त्यसका विरुद्धको संघर्ष
- भारतमा देखिएको उग्रवामपन्थ र त्यसका विरुद्धको संघर्ष
- नेपालमा देखिएको उग्रवापमपन्थ र त्यसका विरुद्धको संघर्ष
- नववामपन्थ र नवमार्क्सवाद

१६. समकालीन दर्शनहरु :

- अस्तित्ववाद
- नित्सेको दर्शन
- अमेरिकी दर्शन (जोन डेवी, विलियम जेम्स, जोसिया राइस)
- बट्राण्ड रशेल
- बिसंरचनावाद
- फ्रायडको मनोबिज्ञान
- समाज मनोविज्ञान

१७. बिज्ञानको नवीनतम प्रगति र दर्शनमा त्यसको प्रभाव :

- आइन्स्टाइनको सापेक्षतावादले उठाएका प्रश्नहरु
- क्वान्टम सिद्धान्त र यसका प्रभावहरु
- क्वार्कको खोजी र परमाणुहरुको विभाजनले उत्पन्न गरेका प्रश्नहरु
- जेनेटिक इन्जिनियरिङ र उत्पन्न जटिलताहरु
- के पदार्थ समाप्त भएको हो ?

१८. मार्क्सवादको सृजनात्मक प्रयोग

- सिद्धान्त निर्माण सम्बन्धी मार्क्सवादी दृष्टिकोण
- सार्वभौम र विशिष्ट सच्चाई
- विसर्जनवाद र जडसूत्रवादको विरोध तथा मार्क्सवादको सृजनात्मक प्रयोग

१९. पार्टी जीवनमा मार्क्सवादी दृष्टिकोणको प्रयोग :

- पार्टी जीवनमा देखापर्न सक्ने गैर-मार्क्सवादी चिन्तनहरु

- पार्टीभित्रका अन्तरविरोधहरुको सही सञ्चालन
- पार्टी पंक्तिको बैचारिक रुपान्तरणको सवाल

पाठ्य सामग्री

१. फायरवाख बारे निबन्ध - कार्लमार्क्स
२. लुडविग पायरवाख र शास्त्रीय जर्मन दर्शनको अन्त्य - एंगेल्स
३. प्रकृतिको द्वन्द्वात्मकता - एंगेल्स
४. भौतिकवाद र अनुभवसिद्ध आलोचना - लेनिन
५. दार्शनिक नोटबुक - लेनिन
६. दर्शनको आधार - अ. रकितोव
७. दर्शन शास्त्र : पूर्व और पश्चिम ग्रन्थमाला (आठ खण्ड) - सं. देविप्रसाद चट्टोपाध्याय
८. भारतीय चिन्तन परम्परा - के. दामोदरन
९. लोकायत - देवि प्रसाद चट्टोपाध्याय
१०. बौद्ध दर्शन - राहुल सांकृत्यायन
११. केही दार्शनिक प्रवर्गहरु - कृष्णदास श्रेष्ठ
१२. सापेक्षतावाद के हो ? - प्रगति प्रकाशन मास्को
१३. भारतीय दर्शन का इतिहास (पाँच भाग) - एस.एन. दासगुप्ता
१४. नेपालमा प्रचलित दार्शनिक चिन्तनहरु - वेदुराम भुसाल
१५. केही दार्शनिक निवन्धहरु - गोपीरमण उपाध्याय
१६. वैदिक समाज र दर्शन - वेदुराम भुसाल
१७. हिमाली दर्शन - मोहन वैद्य किरण
१८. पूर्वीय भौतिकवाद - गोपीरमण उपाध्याय
१९. प्राकृतिक भौतिकवाद - गोपीरमण उपाध्याय
२०. मार्क्सवादी दर्शन र जनयुद्ध - हरिबोल गजुरेल 'शीतलकुमार'
२१. German Ideology - Marx & Engels
२२. The Fundamentals Of Marxist Leninist Philosophy - F.V. Konstantinov
२३. Marxist-Leninist Philosophy - T. Vlasova
२४. History Of Western Philosophy - Bertrand Russell
२५. Indian Philosophy (two parts) – S. Radhakrishnan
२६. The philosophy of dialectical materialism -Yurkovets.
२७. Historical dictionary of marxism - Walker & Gray.
२८. The Marx-Engels reader- R.C.Tucker.
२९. Fundamentals of Philophy- A.Spirkin.
३०. Marx at the millennium- C Smith.
३१. Marxism and the philosophy of science a critical history- H. Sheehan.
३२. Fundamentals of marxist-leninist philosophy - A.I. Arnoldov.
३३. Reason in Revolt Marxist philosophyabd modern science - A. Woods, T. Grant
३४. The History of Philosophy - Alan Woods

विषय : अर्थशास्त्र

पाठ्यक्रमको उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमको माध्यमबाट लक्षित पार्टी पंक्ति

१. प्राचीन समाजका आर्थिक विचारहरुको जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
२. पूँजीवादी आर्थिक चिन्तन प्रणाली र विकासका चरणहरुको वारेमा परिचित हुनेछ
३. मार्क्सवादी राजनीतिक अर्थशास्त्रका बारेमा प्रष्ट हुनेछ ।
४. समाजवादी अर्थतन्त्र र प्रणालीको बारेमा अध्ययन गर्न सहयोग प्राप्त गर्नेछ ।
५. वातावरणीय अर्थशास्त्रको परिचय प्राप्त गर्नेछ ।
६. पूँजीवाद, साम्राज्यवाद र त्यसले अघि सारेका आर्थिक नीतिहरुको वारेमा आलोचनात्मक विश्लेषण गर्न सक्षम बन्नेछ ।
७. नीजिकरण, उदारीकरण र विश्वकीकरणका प्रभावहरुको बारेमा अध्ययन गर्न सहयोग प्राप्त गर्नेछ ।
८. नेपालको आर्थिक इतिहासको जानकारी पाउनेछ ।
९. नेपालको विद्यमान आर्थिक अवस्था र चुनौतिको वारेमा स्पष्टता हासिल गर्नेछ ।
१०. नेपालका राजनीतिक पार्टीका आर्थिक नीतिहरुको तुलनात्मक अध्ययन गर्न सक्षम हुनेछ ।

पाठ्यक्रम

१. अर्थशास्त्रको आधारभुत ज्ञान
   - अर्थशास्त्रको परिभाषा
   - सुक्ष्म (Micro) / बृहद (Macro) अर्थशास्त्र (Economics)
   - अर्थशास्त्रको विषयवस्तु
   - उत्पादन, विनिमय, वितरण र उपभोग
   - सरकारी वित्त र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापार
   - विकास अर्थशास्त्र र लोक कल्याण
   - मौद्रिक व्यवस्था र मुद्रास्फिति

२. प्राचीन अर्थशास्त्र
   - कौटिल्यका आर्थिक विचारहरु : धन, वार्त (अर्थशास्त्र), कृषि, श्रम, मूल्य, वाणिज्य, सार्वजनिक वित्त र सार्वजनिक कल्याण
   - प्राचीन समाजका अन्य आर्थिक चिन्तनहरु

३. आर्थिक विचारको पूँजीवादी धारा: खुला नीतिको वैचारिक आधार
   - पूँजीवादको उदय र यसको विकासका विभिन्न चरणहरु
   - विश्व पूँजीवादीकरणको वर्तमान अवस्था

४. मार्क्सवादी राजनीतिक अर्थशास्त्र
   - समाज विकासका क्षेत्रमा श्रमको भूमिका
   - अर्थशास्त्रका क्षेत्रमा कार्लमार्क्सको योगदान
   - श्रम र यसको मूल्य सिद्धान्त

- श्रम शक्ति र उत्पादनका साधन
- उत्पादक शक्ति र उत्पादन सम्बन्ध

५. अतिरिक्त मूल्यको सिद्धान्त

- माल, मूल्य, श्रमशक्ति र श्रमशक्तिको मूल्य
- पूँजीको वर्गीकरण
- कारोवारको प्रकृति र तरिकाको आधारमा अतिरिक्त मूल्य उत्पादनमा भूमिकाको आधारमा लगानी गरिने र लगानी गर्ने क्षेत्रका आधारमा ।
- अतिरिक्त मूल्यको परिभाषा
- आवश्यक श्रमकाल र अतिरिक्त श्रमकाल
  अतिरिक्त मूल्य दर, अतिरिक्त मूल्य बढाउने तरिकाहरु
- पूँजी संचय
- पूँजीको कारोवरामा पूँजीको मूल्य संघटनको प्रभाव

६. समाजवादी अर्थतन्त्र

- समाजवादको परिभाषा
- काल्पनिक तथा प्रजातान्त्रिक समाजवाद
- वैज्ञानिक समाजवाद र साम्यवाद
- सोभियत मोडेल समाजवाद र यसको विफलता
- समाजवादी बजार अर्थतन्त्र र यसका चुनौति एवं सम्भावनाहरु
- विभिन्न समाजवादी मुलुकका अनुभवहरु

७. वातावरणीय अर्थशास्त्र

- परिचय र वातावरण विनासको समस्या
- अन्तर्राष्ट्रिय समस्या
  जैविक विविधताको समस्या
  बढ्दो तापक्रम, ओजोन तहको विनास र अम्लीय वर्षा
- स्थानीय समस्या
  पानी तथा बायु प्रदुषण (घरेलु फोहर मैला तथा औद्योगिक प्रदुषण
  माटोको विनास र मरुभूमिकरण तथा वन विनास)
- संरक्षणवाद, उपयोगितावाद र दिगो विकास
- वातावरण संरक्षणमा अन्तर्राष्ट्रिय प्रयासहरु
- आर्थिक विकास र वतावरण

८. नेपालको आर्थिक इतिहास

- एकीकरण पूर्वको नेपालको आर्थिक अवस्था
- एकीकरणदेखि राणाकालपूर्वको आर्थिक अवस्था

- राणाकालीन आर्थिक अवस्था
- २००७ सालदेखि २०१७ सालसम्मको आर्थिक अवस्था
- पञ्चायतकालीन अर्थव्यवस्था र आर्थिक स्थिति ।
- बहुदलीय व्यवस्थाको स्थापना पश्चातको आर्थिक अवस्था
- तीन खम्बे अर्थनीतिको महत्व ।

९. नेपालको विद्यमान आर्थिक अवस्था र चुनौतिहरु

- नेपालको विद्यमान आर्थिक स्थिति
- नेपालका आर्थिक परिससूचकहरु
- आर्थिक परिसूचकका आधारमा समाज विकासको अवस्था
- विकास प्रयासमा देखापरेका कमजोरीहरु
- घरेलु तथा साना उद्योगको अवस्था
- आन्तरिक बाह्य ऋणको अवस्था
- निजीकरण र उदारीकरणका प्रभावहरु
- विश्वकीकरणले नेपालको अर्थशास्त्र र नेपाली समाजमा पारेको र पार्नसक्ने असरहरु

१०. नेपालमा सामन्ती भू-स्वामित्व र क्रान्तिकारी भूमिसुधार

- नेपालमा भूस्वामित्व र कृषि क्षेत्रका अन्य समस्याहरु
- क्रान्तिकारी भूमिसुधार र कृषि क्रान्तिको कार्यक्रम

११. नेपालका राजनीतिक पार्टीहरुको आर्थिक नीतिहरुको तुलनात्मक अध्ययन

- पार्टीहरुका समग्र आर्थिक नीति र लक्ष्यहरु
- क्षेत्रगत आर्थिक नीतिहरु
  - कृषि, भूमिसुधार तथा सिंचाई
  - पूर्वाधार निर्माण एवम् औद्योगिक विकास
  - गरिवी निवारण र रोजगारी सिर्जना
  - जलश्रोतको उपयोग र उर्जा नीति
  - बाह्य पूँजी र प्रविधि को उपयोग
  - मूल्य नियन्त्रण र आपूर्ति व्यवस्था

१२. स्थानीय विकास, स्थानीय श्रोत परिचालन र योजना तर्जुमा विधि

- विकास सम्बन्धी सैद्धान्तिक अवधारणा
- नेपालको विकास प्रयास र अनुभवहरु
- राज्य निर्देशित विकास प्रयास, बजार निर्देशित र गैह्र सरकारी संस्था निर्देशित विकास
- जनता र समुदाय आधारित विकास
- सहकारितामा आधारित विकास
- स्थानीय श्रोत परिचालन र नेकपा (एमाले) को नीति

- श्रोत परिचालनको वर्तमान अवस्था

१३. निजीकरण, उदारीकरण, विश्वव्यापीकरण र खुल्ला बजार अर्थतन्त्रका प्रभावहरु

- ऐतिहासिक विकासक्रम र अन्तरविरोधहरु
- अन्तर्राष्ट्रिय अनुभवहरु र नेपालको प्रसँग

१४. सहकारी अर्थतन्त्र

- सहकारी अर्थतन्त्रको महत्व
- सहकारी अर्थतन्त्रको विशेषता
- सहकारी अर्थतन्त्रको विगत, वर्तमान र भविष्य
- सहकारी अर्थतन्त्र र समाजवाद

१५. मिश्रित अर्थतन्त्र

- मिश्रित अर्थतन्त्रका मुख्य आधार र विशेषता
- मिश्रित अर्थतन्त्रका भावी दिशा
- मिश्रित अर्थतन्त्रमा विदेशी पूँजी र प्रविधि
- मिश्रित अर्थतन्त्रमा निजी, राज्य र सहकारीको स्थान एवम् भूमिका

१६. जनताको जनवादको आर्थिक कार्यक्रम

- सामन्ती भूस्वामित्वको अन्त्य ।
- राष्ट्रिय उद्योगधन्दाको विकास
- वास्तविक मिश्रित अर्थतन्त्रको निर्माण
- समाजवादका आधारहरुको निर्माण
- विदेशी पूँजी र प्रविधिको उपयोग ।

पाठ्य सामग्री

१. पूँजी - कार्लमार्क्स
२. Economic Doctrine of Karl marx - Karl Kautski
३. मजदूरी, दाम र मुनाफा - कार्लमार्क्स
४. साम्राज्यवाद : पूँजीवादको चरम अवस्था - लेनिन
५. किन्सवाद - इरिना आसोदछ्याया
६. आधुनिक नेपालको आर्थिक इतिहास : प्रा. तिमिल्सिना, दाहाल र डा. थापा
७. एक्काइसौं शताब्दीको पूँजीवाद - रर्वट हेल्ब्रोनर
८. आर्थिक विकास और स्वातन्त्र्य - अमर्त्य सेन
९. साम्राज्यवाद का उदय और अस्त - अयोध्या सिंह
१०. An Economic History of Nepal – Maheshchandra Regmi
११. The state and Economic surplus – Maheshchandra Regmi
१२. Land tanure and Taxation in Nepal – Maheshchandra Regmi
१३. Theory of Capitalist Development - Paul M. Sweezy

१४. Labour and Monopoly Capital - Hary Braveman
१५. An Inquiry into the nature and causes of wealth of nations - Adam Smith
१६. On the Principles of political economy and taxation - David Ricardo
१७. Principles of political Economics – Malthus, T.R.
१८. priciples of Economy -Alfred Marshall.
१९. Principles of political Economics – John Stuart Mill
२०. Pre-capitalist Socio-Economic Formation – Marx-Engels

विषय : इतिहास

पाठ्यक्रमका उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमबाट लक्षित पंक्तिले

१. इतिहासलाई हेर्ने वैज्ञानिक दृष्टिकोण प्राप्त गर्नेछ ।
२. ब्रम्हाण्ड, सौर्य मण्डल, पृथ्वी र जीवको उत्पत्ति एवम् विकास सम्बन्धमा जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
३. समाजको निर्माण, विकासका आधारहरु र चरणहरुवारे प्रष्ट हुनेछ ।
४. विश्व इतिहासको सामान्य जानकारी हाशिल गर्नेछ ।
५. नेपाली समाजको निर्माण र विकास वारे स्पष्टता हासिल गर्नेछ ।
६. नेपालको इतिहासलाई ऐतिहासिक भौतिकवादी दृष्टिकोणले व्याख्या गर्न सक्नेछ ।
७. विश्व कम्युनिष्ट आन्दोलनको इतिहासको सामान्य जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
८. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनको इतिहासको वारेमा व्याख्या गर्न सक्षम हुनेछ ।

पाठ्यक्रम

१. विश्वको इतिहास

क. परिभाषा र प्रारम्भ :

- इतिहासको परिभाषा र यसका श्रोतहरु
- ब्रम्हाण्ड, सौर्य मण्डल र पृथ्वीको उत्पत्ति
- जीवको उत्पत्ति र विकास तथा मानव उद्‌विकासका विभिन्न चरणहरु
- इतिहासको प्रारम्भ र क्रमिक विकास

ख. समाज विकासका ऐतिहासिक चरणहरु

- जंगली युग, वर्वर युग र सभ्य युग
- आदिम सामुदायिक समाज र यसका विशेषताहरु
- प्राचिन सभ्यताहरु (मिश्र, मेसोपोटामिया, सिन्धुघाँटी, चीन (ह्वाङहो नदी र पहेलो नदी), युनान र रोम)

ग. दास युग

- दास प्रथा र यसका विशेषता
- दास विद्रोहहरु (मिश्र, चीन, रोम र भारत)

घ. सामन्ती युग

- सामन्तवाद र यसका विशेषताहरु (युरोप, चीन र भारतमा)
- सामन्तवादका विरुद्ध किसान विद्रोह (युरोप र चीनमा)

ङ. पूँजीवादी युग

- युरोपमा पुनर्जागरण, भौगोलिक खोज र औद्योगिक क्रान्ति
- बेलायत र फ्रान्सका क्रान्ति तथा अमेरिकी स्वतन्त्रता सँग्राम
- पूँजीवादी समाजका विशेषताहरु
- पूँजीवादका विरुद्ध आन्दोलन (लुडाइट (मेशिन तोड) आन्दोलन, चार्टिष्ट आन्दोलन, लियों र सिलेशिया विद्रोह र मई आन्दोलन)
- काल्पनिक समाजवादी आन्दोलन

च. साम्राज्यवादी युग

- पूँजीवादको साम्राज्यवादी रुप
  - उपनिवेशको विस्तार र यसका विरुद्ध संघर्ष
  - प्रथम विश्व युद्ध (कारण, घटना र परिणाम)
  - दोस्रो विश्व युद्ध (कारण, घटना र परिणाम)

छ. अक्टुवर समाजवादी क्रान्ति र नयाँ युगको थालनी ।

ज. चीन, कोरिया, भियतनाम, क्यूवा, कम्पुचिया, मंगोलिया र पूर्वी यूरोपका क्रान्ति

झ. भारतीय स्वतन्त्रता संग्राम र अन्य केही प्रमुख राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलनहरु

२. नेपालको इतिहास

क. प्राचीन काल

- नेपालको प्राग इतिहास (मातृ प्रधान समाज र प्राचीन गण समाज)
- गणतान्त्रिक समाज (गोपाल, महिषपाल, किरात, विदेह, शाक्य, कोलीय)
- प्रचीन नेपाल (लिच्छवी काल र सामन्तवादमा संक्रमण)

ख. मध्य काल

- मध्य कालीन नेपाल (खस मल्ल, सिमरौनगढ, सेन, वाइसे, चौविसे, चौदण्डी, विजयपुर र उपत्यका)

ग. नेपालको एकीकरण

घ. आधुनिक काल (गोरखाको अगुवाईमा नेपालको एकीकरण)

ङ. एकीकरणको विस्तार, अंग्रेजी हमला, सुगौली सन्धि र राणा काल

च. अर्ध सामन्ती र अर्ध औपनिवेशिक अवस्था

छ. सामन्तवाद सम्राज्यवाद विरोधी आन्दोलन र २००७ सालको क्रान्ति

ज. २००७-०१७ र ०१७ सालको प्रतिगमन

झ. ००८-०१३ का किसान आन्दोलनहरु

ञ. पञ्चायत विरोधी आन्दोलन र बहुदलीय व्यवस्थाको स्थापना-२०४७

ट. ०५८ र ०५९ को प्रतिगमन र प्रतिगमन विरोधी आन्दोलन ।

ठ. ०६२/६३ को शान्तिपूर्ण जनक्रान्ति र वर्तमान अवस्था

३. कम्युनिष्ट आन्दोलनको इतिहास

क. अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलन

- कम्युनिष्ट लिगको गठन र विकास
- प्रथम अन्तर्राष्ट्रिय-गठन, विकास, विवाद र विघटन
- दोस्रो अन्तर्राष्ट्रिय-गठन, विकास, विवाद र निष्कृयता
- तेस्रो अन्तर्राष्ट्रिय-गठन, विकास र विघटन
- महा विवाद र अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलनमा विभाजन
- वर्तमान अवस्था

ख. नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलन

- नेकपाको स्थापनाका आधार र प्रेरणा श्रोतहरु
- नेकपाको स्थापना र संस्थापक सदस्यहरु
- घोषणापत्र र मुखपत्र प्रकाशन
- २००७ सालको क्रान्तिमा पहल तथा दिल्ली सम्झौताको विरोध
- पार्टीमाथि प्रतिबन्ध र भूमिगत आन्दोलन
- पार्टीको प्रथम सम्मेलन - २००८
- प्रथम महाधिवेशन - २०१०
- दोस्रो सम्मेलन - २०१२
- दोस्रो महाधिवेशन - २०१४
- प्रथम आम निर्वाचन (२०१५) मा सहभागिता
- २०१७ सालको काण्ड, मतभेद र दर्भङ्गा प्लेनम
- तेस्रो महाधिवेशन - २०१९
- मतभेद विभाजन र विभिन्न समूहहरुको उदय
  (पूर्व कोशी प्रान्तीय कमिटी, रायमाझी समूह, पुष्पलाल समूह, तुल्सीलाल समूह, केन्द्रीय न्यूक्लियस)
- पुनर्विभाजन

  क. पूर्व कोशी प्रान्तीय कमिटीबाट

  - झापा जिल्ला कमिटी, मोरङ जिल्ला कमिटी र पूर्वको रातो झण्डा

ख. पुष्पलाल समूहबाट

- मजदुर किसान पार्टी (रोहित समूह), मुक्तिमोर्चा समूह, सर्वहारावादी श्रमिक संगठन, माले समूह (गण्डकी) र वर्रे संघर्ष समूह ।

ग. केन्द्रीय न्यूक्लियसबाट

- मनमोहन समूह, सन्देश समूह, विद्रोही एकता केन्द्र, मशाल समूह, एकता केन्द्र र माओवादी समुह

घ. रायमाझी समूहबाट

- मानन्धर समूह र वर्मा समूह

ङ. एकीकरण

- पुष्पलालद्वारा आयोजित तेस्रो सम्मेलनको प्रयास
- न्यूक्लियस गठनद्वारा गरिएको प्रयास
- न्युक्लियसद्वारा आयोजित चौंथो महाधिवेशन
- को.के. र नेकपा (माले) को प्रयास र सफलता
- नेकपा (माले)द्वारा आयोजित चौंथो महाधिवेशन
- एकता केन्द्रको निर्माणद्वारा भएको प्रयास
- नेकपा संयुक्तको निर्माणद्वारा भएको प्रयास
- नेकपा (एमाले) को निर्माण र एकताको विस्तार
- पाँचौं महाधिवेशन र जनताको बहुदलीय जनवाद
- एकताका पाँचौं महाधिवेशन र नेकपा (माओवादी) गठन
- अन्य महाधिवेशन र पछिल्लो एकता
- वर्तमान अवस्था र सम्भावना

ग. कम्युनिष्ट आन्दोलनमा अवसरवाद

- अवसरवादको परिभाषा र यसका श्रोतहरु
- कम्युनिष्ट घोषणपत्र प्रकाशन पूर्व कम्युनिष्ट लिगभित्रका वैचारिक संघर्षहरु
- प्रुधों, लासाल गलत मान्यताहरु
- वर्नस्टीनको संशोधवाद, काउत्स्कीको अवसरवाद र दोस्रो अन्तर्राष्ट्रियको पतन
- रुसी र चिनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी भित्र अवसरवाद विरोधी संघर्ष
- यूरो कम्युनिज्म
- खुश्चोम र गोर्वाचोभका गलत मान्यताहरु

घ. कम्युनिष्ट आन्दोलनमा उग्रवामपन्थी भड्काव उग्रवामपन्थी ल्वाकी र अराजकतावादी वाकनिन रुसी उव्रवामपन्थी बुखारित र ट्रटस्की चीनको ध्वंसात्मक साँस्कृतिक क्रान्ति, लिन प्यायओ, पोलपोट र रिमका गलत दृष्टिकोणहरु नेपालमा प्रकट भएका उग्रवामपन्थी प्रवृत्तिहरु ।

- नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनमा अवसरवाद विरोधी संघर्ष

ङ. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलनमा सञ्चालित प्रमुख विचारधारात्मक संघर्षहरु

- प्रथम महाधिवेशनमा कार्यक्रमिक विवाद
- दोस्रो महाधिवेशनकालको कार्यक्रमिक विवाद
- दरभंगा प्लेनम र कार्यनीति सम्बन्धी विवाद
- तेस्रो महाधिवेशन र कार्यक्रम सम्बन्धी विवाद
- अन्तर्राष्ट्रिय कम्युनिष्ट आन्दोलन सम्बन्धी विवाद
- पार्टी विभाजन र पुनर्गठनका प्रयत्नहरु
- झापा आन्दोलन र उग्रवामपन्थी मान्यताहरु
- केन्द्रीय न्यूक्लियस र चौंथो महाधिवेशन (२०३१) का कार्यक्रमिक मान्यताहरु
- को.के. भित्रका विचारधारात्मक संघर्षहरु : चारुमजुमदार लाइन, एक्स र वाईसँग सम्बन्धित विवादहरु
- "मुक्ति मोर्चा" समूह र पुष्पलाल समूह बीचका विवादहरु
- नेकपा (माले) भित्र संचालित आम र ठोस कार्यक्रम, मुख्य राजनैतिक नारा, प्रधान अन्तरविरोध र शान्ति क्षेत्रको प्रस्ताव सम्बन्धी विवादहरु
- पाँचौं महाधिवेशन कालका विचारधारात्मक संघर्षहरु
- महाकाली सन्धी सम्बन्धी विवाद र विकृति विसंगति विरुद्धका वैचारिक संघर्षहरु
- एमाले विभाजन र विचारधारात्मक संघर्षहरु
- माओवादीभित्रको विचारधारात्मक संघर्ष

पाठ्य सामग्री

१. विश्व इतिहास की झलक (भाग १ र २) - जवाहरलाल नेहरु
२. संक्षिप्त विश्व इतिहास (भाग १-२) - प्रो. अ.ज. मानफ्रेड
३. विश्वका इतिहास - एच. जी. वेल्स
४. विश्वको रुपरेखा - राहुल सांकृत्यायन
५. मानव जाति की उत्पत्ति - व अलेक्सेयेव
६. प्राचीन विश्व इतिहास का परिचय - फ्यो. कोरोव्किन
७. मध्ययुगका इतिहास - ये. अगिबालोवा, ग दोन्स्कोय
८. आधुनिक विश्व इतिहास - ब्लादिमिर अलेक्सान्द्रोव
९. नवीन दृष्टिमा नेपालको प्राचीन इतिहास - केदार प्रधान
१०. नेपाली समाजको ऐतिहासिक सर्वेक्षणको आवश्यकता - पुष्पलाल
११. महाभारत मानव - केदार प्रधान
१२. दूसरे इन्टरनेशनल का पतन - लेनिन
१३. कम्युनिष्ट इन्टरनेशनल का संक्षिप्त इतिहास
१४. चीनी नवजनवादी क्रान्ति का इतिहास - हो कान च
१५. ऐतिहासिक दस्तावेज संग्रह (पहिलो र दोश्रो भाग) - डा. सुरेन्द्र के.सी.

१६. नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी दस्तावेज संग्रह (भाग १, २, ३, ४, ५)- (सं) बेदुराम भुसाल
१७. नेपाली कम्युनिष्ट आन्दोलन र जनक्रान्तिका ऐतिहासिक दस्तावेज (ग्रन्थ १) - (सं) टेक बहादुर बस्नेत
१८. झापा आन्दोलनदेखि एमालेको विभाजनसम्म - बालचन्द्र मिश्र
१९. सोभियत संघको कम्युनिष्ट पार्टी (बो) को इतिहास
२०. नेपालको राजनीतिक दर्पण (४ भाग) - गृष्म बहादुर देवकोटा
२१. प्राचीन भारत की संस्कृति और सभ्यता - डी.डी.कोसम्बी
२२. प्राचीन भारत - श्रीपाद अमृत दाँगे
२३. शुद्रोंका प्राचीन इतिहास - राम विलाश शर्मा
२४. मानव सभ्यताका केही पक्षको ऐतिहासिक एवं मानवशास्त्रीय अध्ययन - प्रेम खत्री
२५. मानव सभ्यता का विकास - रामविलास शर्मा
२६. Concise World History (Part I-II) - Foreign Language press, Peking
२७. Encyclopedia of World History - Jame Bringham and others
२८. People of the Earth-Brian M. Fagan
२९. The Atlas of World Archaeology - Paul G. Bahm
३०. Early man in China – Jia lanpo
३१. The outline of history- H.G.Wells,
३२. Chartism- Thomas Carlyle.
३३. The Bolshevik revolution 1917-1823 - E.H. Carr.
३४. The communist international 1919-1943 documents Vol. I, II, III.- J. Degras
३५. The age of revolution- Eric Hobsbawm,
३६. The risings of the luddites- F. Peel.
३७. A history of the chartist movement- J.West.
३८. The International Working Class Movement. Vol. 1- B. N. Ponomarev.
३९. Maps of Time : An Introduction to Big History- D. Christian
४०. The Rise of Homo Sapiens : The Evolution of Modern Thinking- F. L. Coolidge, T. Wynn.
४१. The First Humans : Origin and Early Evolution of the Genus Homo- F. E. Grine, J.G. Fleagle, R.E. Leakey.

विषय : राजनीति शास्त्र

पाठ्यक्रमको उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमबाट लक्षित पार्टी पंक्तिले

१. राजनीतिशास्त्रको परिचय, क्षेत्र र महत्व वारे जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
२. राज्यको उत्पत्ति, प्रकार, र भूमिका सम्बन्धी मार्क्सवादी दृष्टिकोणको अध्ययन गर्न सक्नेछ ।
३. विश्वका प्रमुख राजनीतिक चिन्तकहरुका चिन्तन वारे सामान्य जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
४. मार्क्सवादका आधारभूत सिद्धान्तवारे प्रष्ट हुनेछ ।
५. विश्वका केही प्रमुख राजनीतिक आन्दोलनहरुको चिनारी पाउनेछ ।
६. विश्वका प्रमुख संविधान, राज्य व्यवस्था र शासन प्रणाली वारे प्रष्ट हुनेछ ।

७. राज्यको ढाँचा र पुनर्संरचनावारे जानकारी लिनेछ ।
८. विकेन्द्रीकरण, सार्वजनिक प्रशासन र नागरिक समाजको भूमिकावारे प्रष्ट हुनेछ ।
९. नेपालका राजनीतिक पार्टीहरुको नीतिहरुको तुलनात्मक विश्लेषण गर्न सक्नेछ ।
१०. नेपालको संविधान र संवैधानिक विकास वारे बुझ्ने छ ।

पाठ्यक्रम

१. परिचय
- राजनीतिकशास्त्रको परिभाषा, अध्ययनको क्षेत्र र महत्व
- केही प्रमुख विद्वानहरुका यस सम्बन्धी अभिमतहरु
- राजनीतिशास्त्र सम्बन्धी मार्क्सवादी मान्यताहरु

२. राज्य
- राज्यको उदयका आधार र पृष्ठभूमि
- राज्यको स्वरुप र प्रकारहरु
- राज्यका अंगहरु
- सरकार, राष्ट्र, देश र राज्य
- राज्य विहिन समाजको परिकल्पना

३. मार्क्सपूर्वका राजनीतिक चिन्तक र चिन्तन प्रणालीहरु

क. प्राचिन समाजका राजनीतिक चिन्तन प्रणालीहरु
- प्राचीन भारतीय चिन्तनहरु (वेद, उपनिषद्, मनुस्मृति, कौटिल्य र बुद्ध)
- चिनियाँ, यहुदी र इरानी चिन्तनहरु
- प्राचीन यूनानी चिन्तन
- युनानको तत्कालिन समाजिक अवस्था र नगर राज्यहरु
- सुकरात र उनको राजनीतिक चिन्तन
- प्लेटो- न्याय सिद्धान्त, आदर्श राज्य र साम्यवाद
- अरस्तु, - राज्य र नागरिकता, दासप्रथा र संविधान
- कौटिल्यको अर्थशास्त्र र सप्ताङ्ग सिद्धान्त

ख. मध्ययुगको राजनीति र सामन्तवाद

ग. आधुनिक युग, राष्ट्रिय राज्यको उदय र आधुनिक चिन्तन प्रणालीहरु
- पुनर्जागरण
- मेकियावेली- राजनीतिक चिन्तन, मानव स्वभाव, शासनकला र शक्ति प्रयोग
- हब्सको राजनीतिक चिन्तन र सामाजिक सम्झौता
- जोन लक- राजनीतिक चिन्तन
- जोन स्टुवार्टमील र स्वतन्त्रता सम्बन्धी विचार
- रुसो र उनको राजनीतिक चिन्तन

- काल्पनिक समाजवाद (टामसमुर, चार्ल्स फुरिये, सेन्ट सिमों र रवर्ट ओवेन)

४. विश्वका केही प्रमुख आन्दोलनहरु

- स्पार्टाकस विद्रोह
- म्याग्नाकार्टा
- बेलायती पूँजीवादी क्रान्ति
- अमेरिकी स्वतन्त्रता संग्राम
- फ्रान्सेली क्रान्ति
- चार्टिष्ट आन्दोलन
- पेरिस कम्युनको विद्रोह
- रुसी अक्टोवर क्रान्ति
- भारतीय स्वतन्त्रता संग्राम
- चिनियाँ जनवादी क्रान्ति
- अफ्रिकी स्वतन्त्रता संघर्ष

५. मार्क्सवादी राजनीति

- मार्क्सवादका राजनीतिक मान्यताहरु (वर्ग, राज्य, क्रान्ति, जनसार्वभौमता, शासन व्यवस्था, इतिहास, समाज विकास, जनताको भूमिका र समाजवाद)

६. संवैधानिक व्यवस्था र शासन प्रणालीका रुपहरु

- विवेकको शासन र विधिको शासन
- संविधान विकासको पृष्ठभूमि
- संवैधानिक शासन प्रणालीको वर्गीकरणका आधारहरु
- अमेरिकी, बेलायती, फ्रान्सेली, स्वीस र समाजवादी ढाँचा
- विश्वका प्रमुख संविधानहरु र शासन प्रणालीहरु
- नेपालमा संवैधानिक विकास र वर्तमान संविधान

७. सार्वजनिक प्रशासन र नागरिक समाज

- सार्वजनिक प्रशासन सम्बन्धी मान्यताहरु
- नागरिक समाज, पार्टी र सरकार
- दवाव र सरोकार समूहहरु

८. राज्यको ढांचा एवम् संरचना

क. एकात्मक र केन्द्रिकृत संरचना वा प्रणाली

- एकात्मक शासन प्रणालीका प्रकार
- एकात्मक शासन प्रणालीका सकारात्मक र नकारात्मक पक्षहरु

ख. संघीय संरचना वा प्रणाली

- संघीय प्रणालीका स्वरुप र प्रकार
- संघीय प्रणालीका सकारात्मक र नकारात्मक पक्षहरु

९. नेपालका राजनीतिक पार्टीहरुका नीतिको तुलनात्मक विश्लेषण
- राजनीतिक, आर्थिक र सामाजिक नीतिहरु
- जाति, भाषा, धर्म संस्कृति सम्बन्धी नीतिहरु
- परारष्ट्र नीति
- संगठनात्मक ढाँचा र विधान

१०. संसद र सरकारहरुको प्रभावकारी परिचालन
- संसद सञ्चालन सम्बन्धी पार्टी धारणा
- नेपालमा संसदीय आन्दोलनको इतिहास
- वर्तमान संसदीय संरचना र क्रान्तिकारी संसदवाद
- संसद सम्बन्धी अन्य पार्टीका मान्यताहरुको तुलना
- केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सरकार सम्बन्धी पार्टी दृष्टिकोण
- केन्द्र, प्रदेश र स्थानीय सरकारहरुको प्रभावकारी परिचालन सम्बन्धमा
- सरकार र पार्टीको अन्तरसम्बन्ध

पाठ्य सामग्री

१. राज्य र क्रान्ति - लेनिन
२. विश्वका राजनीतिक सिद्धान्तोका इतिहास (४ खण्डमा) - प्रगति प्रकाशन मास्को
३. प्रमुख संविधान
४. लुई बोनापार्टको अठारौं ब्रुमेर - कार्ल मार्क्स
५. पेरिस कम्युन - कार्ल मार्क्स
६. फ्रान्समा गृहयुद्ध - कार्ल मार्क्स
७. गोथा कार्यक्रमको आलोचना - मार्क्स
८. लोकतान्त्रिक नेपालको मार्गचित्र - झलनाथ खनाल
९. जनताको बहुदलीय जनवाद - माधवकुमार नेपाल
१०. समाजवाद र अराजकतावाद - लेनिन
११. वर्ग विश्लेषण और सामाजिक अनुसन्धान - गगलिल्मो कारचेदी
१२. समकालीन विश्व परिस्थिति र मार्क्सवादको सान्दर्भिकता - मदन भण्डारी
१३. नेपाली कांग्रेसको समाजवादको विवेचना - पुष्पलाल
१४. समाजवाद सम्बन्धी वि.पी.का रचनाहरु
१५. जनवादी क्रान्तिमा सामाजिक जनवादका दुई कार्यनीतिहरु - लेनिन
१६. राष्ट्रहरुको आत्मनिर्णयको अधिकार - लेनिन
१७. समाजवाद र युद्ध - लेनिन
१८. सोभियत सत्ताको तात्कालिक कार्यभार - लेनिन
१९. एक कदम आगे, दो कदम पिछे - लेनिन

२०. लेनिनवादको सवाल बारे - स्तालिन
२१. संयुक्त सरकार बारे - माओत्सेतुङ
२२. चीनी क्रान्ति र चीनियाँ कम्युनिष्ट पार्टी - माओत्सेतुङ
२३. केही रचनाहरु - निर्मल लामा
२४. क्रान्ति का आत्मसंघर्ष - अभयकुमार दुबे
२५. पुष्पलालका संकलित रचनाहरु (भाग १-४)
२६. मदन भण्डारीका संकलित रचनाहरु (भाग १)
२७. कार्यक्रम बारे एक विचार - राजमोति
२८. उग्रवामपन्थी विचारधारको खण्डन - मोहन विक्रम सिंह
२९. आजको मार्क्सवाद र नेपाली क्रान्ति - घनश्याम भुसाल
३०. उग्र वामपन्थ : एक विवेचना - वेदुराम भुसाल
३१. अन्य कम्युनिष्ट घटकहरुका दस्तावेजहरु
३२. Western political thought - A. K. Mukhopadhyay
३३. Hindu polity - K.P. Jayaswal
३४. State and government in Ancient India - A.S. Altekar
३५. Marx and Engels on democracy- Bober, N. H.
३६. Eurocommunism and the state - Carrillo
३७. The British road to socialism - CPB.
३८. Marxism and politics- Miliband.
३९. Poverty of Philosophy - K. Marx
४०. The challenge and burden of historical time (socialism in twenty-first century) - Istvan Meszaros.
४१. Communism in the 21st Century - Brincat (Ed.)

विषय : समाजशास्त्र

पाठ्यक्रमका उद्देश्य

यो पाठ्यक्रमबाट लक्षित पार्टी पंक्ति

१. समाज विज्ञान सम्बन्धी विषयवस्तुमा प्रष्ट हुनेछ ।
२. समाज विज्ञानको विकास वारे प्रष्ट हुनेछ ।
३. समाज र सामाजिक संरचनाहरुको सम्बनधमा प्रष्ट हुनेछ ।
४. समाज परिवर्तनका प्रकृयाहरुवारे प्रष्ट हुनेछ ।
५. समाजमा चल्ने वर्ग संघर्ष र सामुदायिक आन्दोलनहरु वारे प्रष्ट हुनेछ ।

पाठ्यक्रम

१. प्रारम्भिक
   - समाजको परिभाषा र यसको निर्माणका आधारहरु
   - समाजवारे विभिन्न दृष्टिकोण र सभ्यताको परिभाषा
   - समाजको उत्पत्ति र विकासक्रम

२. जाति, भाषा, धर्म र संस्कृति सम्बन्धी पार्टी धारणाहरु

- गण, जन, जनजाति, जाति र राष्ट्र
- नेपालको जातीय बनौटको विशिष्ट अवस्था
- जातीय मुक्ति र स्वायत्तता
- भाषा र धर्म सम्बन्धी पार्टी मान्यताहरु

३. वर्ग, वर्ग विश्लेषण र वर्ग संघर्ष

- वर्ग, समुदाय, तह र तप्काहरु
- वर्ग विश्लेषणको आवश्यकता र आधारहरु, वर्ग श्रोत र वर्ग स्वरुप
- वर्ग र राजनीतिक पार्टीहरु
- हाम्रो सामाजिक वर्गीय संरचना
- वर्ग अन्तरविरोध र वर्गीय हित
- वर्गीय दृष्टिकोण र वर्गीय नीतिहरु
- विज्ञान र प्रविधिले वर्ग स्रंचनामा पारेका प्रभावहरु
- पूँजीवादी स्वामित्व, बैंक र वित्तिय संस्थाहरु र सेवामूलक उद्यमको भूमिका
- बौद्धिक, मानसिक र शारिरिक श्रम
- उपभोक्तावाद र व्यक्तिवाद
- वर्तमान अवस्थमा वर्ग संघर्ष सञ्चालन

४. महिला मुक्ति आन्दोलन

- पितृसत्तात्मक समाज र महिला शोषणका आधारहरु
- जैविक र लैंगिक विभेद
- महिला आन्दोलन सम्बन्धी विभिन्न गलत मान्यताहरु
- महिलामुक्ति आन्दोलन सम्बन्धी पार्टी दृष्टिकोण
- महिला मुक्ति आन्दोलन र वर्ग संघर्ष
- नेपालमा महिला आन्दोलन- संभावना र चुनौतिहरु

५. दलित मुक्ति आन्दोलन

- जातपात र छुवाछुत प्रथाको उत्पत्ति र नेपालमा प्रवेश
- नेपालमा दलित मुक्ति आन्दोलनको विकासक्रम
- दलित मुक्ति आन्दोलन सम्बन्धी पार्टी दृष्टिकोण
- वर्ग संघर्ष र दलित मुक्ति आन्दोलन बीचको अन्तर्सम्बन्ध
- आरक्षण, प्रगतिशील आरक्षण र विशेषाधिकार बीचको भिन्नता
- दलित मुक्ति आन्दोलनका चुनौति र सम्भावना

६. सामाजिक संघसंस्था सम्बन्धी पार्टी दृष्टिकोण

पाठ्य सामग्री

११. समाज विज्ञान - ग. शाहनजादोभ
१२. भारतीय विवाह संस्थाका इतिहास - विश्वनाथ काशीनाथ राजवादे
१३. मानव और संस्कृति - श्यामाचरण दुबे
१४. परिवार, निजी सम्पत्ति र राज्यको उत्पत्ति - एंगेल्स
१५. समकालीन नेपाली समाज - नेफास
१६. अन्तर्राष्ट्रिय अध्ययन - रामकुमार दाहाल
१७. Marxist-Leninist Theory of Society - V.D.Zotab
१८. A Reader on Social Science - E.F.Borisov. & G.I.Libman
१९. Has socialism failled ?- J. Slovo.
२०. The permanent pevolution and result and prospects- Leo Trotsky.
२१. Fundamentals of scientific socialism- Afanasyev, Makarova, Minayev.
२२. Evolutionary socialism - Bernstein, E.
२३. Kark Marx's theory of revolution. volume 1, 2, 3, 4, 5- Hall Draper.
२४. The Gramsci reader selected writings 1916-1935- Gramsci.
२५. Selections from the prison notebooks - Gramsci.
२६. The ethical foundations of marxism- Kamenka.
२७. The russian revolution- Rosa Luxemburg.
२८. Reinterrogating the classical marxist discourses of revolutionary democracy- Soma Marik.
२९. Why Marx was wright ?
३०. Communism in the 21st Century - S. Brincat, (Ed).

विषय : परराष्ट्र सम्बन्ध र कुटनीति

पाठ्यक्रमका उद्देश्य

यस पाठ्यक्रमबाट लक्षित पार्टी पंक्तिले

१. पराराष्ट्र सम्बन्ध र कुटनीतिका सम्बन्धमा जानकारी पाउनेछ ।
२. नेपालको परारपष्ट्र सम्बन्ध एवम् विदेश नीति वारे जानकारी पाउने छ ।
३. विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय संगठनहरुको सम्बन्धमा जानकरी प्राप्न गर्नेछ ।
४. विभिन्न अर्थसन्धी र सम्झौता वारे जानकारी प्राप्त गर्नेछ ।
५. चालु अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थितिको जानकारी लिने छ ।

पाठ्यक्रम

१. परराष्ट्र सम्बन्धको परिभाषा, क्षेत्र र महत्व
   - एक ध्रुवीय अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध
   - दुई ध्रुवीृय अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध
   - बहु ध्रुर्वीय अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध
   - असम्लग्न परराष्ट्रि सम्बन्ध
   - पञ्चशीलको सिद्धान्तमा आधारित परराष्ट्र सम्बन्ध
   - कुटनीतिको परिभाषा, क्षेत्र र महत्व ।

- कुटनीतिका विभिन्न आयाम (जस्तै आर्थिक कुटनीति, उर्जा कुटनीति)

२. नेपालको परारष्ट्र सम्बन्ध

- परराष्ट्र सम्बन्धका आधारहरु
- केही प्रमुख सन्धी सम्झौताहरु (गोखा भर्ती, सुगौली सन्धी, १९५० को सधी, कोशी, गण्डकी र महाली सन्धि, वाणिज्य र पारवहन सन्धी)
- सीमा समस्याहरु
- दुई छिमेकी मुलुक बीचका सम्बन्ध र समस्याहरु
- असंलग्न परराष्ट्र नीति
- संयुक्त राष्ट्र संघ र नेपाल

३. वर्तमान अन्तर्राष्ट्रिय परिस्थिति र साना राज्यहरु

- सोभियत संघको विघटन पछिको विश्व परिस्थिति
- शक्ति सन्तुलन र ध्रुविकरण
- संयुक्त राष्ट्र संघको भूमिका
- NATO, ASEAN र अन्य संगठनहरु
- SAARC र नेपाल
- केही प्रमुख अभिसन्धीहरु - मानव अधिकारको विश्वव्यापी घोषणापत्र, महिला र वालवालिका सम्बन्धी, वातावरण सम्बन्धी, पानीको बाँडफाँड सम्बन्धी हेल्सिन्की सम्झौता र जेनेभा कन्भेन्सन आदि)
- साना राज्यमाथिका चुनौतिहरु

अध्ययन सामग्री

१. नेपालका सन्धि संझौताहरुको संकलन
२. सार्वजनिक अन्तर्राष्ट्रिय कानुन - माधव पौडेल
३. अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध : एक परिचय : गोपाल सिवाकोटी
४. International Relations - Palmer & Perkins

नेकपा केन्द्रीय पार्टी स्कूल विभागद्वारा निर्मित

पाठ्यक्रमको पाठभार

आधारभूत तह

विषय	विषयको विभाजन	कक्षा	निर्धारित समय
आधारभूत ज्ञान	(१) शब्द परिचय (२) पार्टी परिचय (३) विधान परिचय	३	३ × १ = ३ घन्टा परीक्षा १ घन्टा जम्मा ४ घन्टा

प्राथमिक तह

विषय	विषयको विभाजन	कक्षा	निर्धारित समय
प्राथमिक ज्ञान	(१) शब्द परिचय (२) समाज परिचय (३) राज्य र राजनीति परिचय (४) वर्ग परिचय (५) संगठन परिचय (६) कम्युनिष्ट परिचय (७) एमाले परिचय	७	७ × १ = ७ घन्टा परीक्षा १ घन्टा जम्मा ८ घन्टा

माध्यमिक तह

विषय	विषयको विभाजन	कक्षा	निर्धारित समय
दर्शन/सिद्धान्त	१.दर्शनको परिभाषा र विकासक्रम २. मार्क्सवादी दर्शन	३	३ × २ = ६ घन्टा परीक्षा
अर्थशास्त्र	१. राजनीतिक अर्थशास्त्र २. सहकारी आन्दोलन	२	२ × २ = ४ घन्टा
समाज विज्ञान	१. समाजको विकासक्रम र नेपाली समाज २. वर्ग र वर्ग विश्लेषण ३. क्रान्ति र क्रान्तिको सिद्धान्त	३	३ × २ = ६ घन्टा परीक्षा
राजनीतिशास्त्र	१. राज्य र राजनीति २. नेपालका राजनीतिक दल	२	२ × २ = ४ घन्टा परीक्षा
इतिहास	१. नेपालको संक्षिप्त इतिहास २. नेकपाको सं. इतिहास	२	२ × २ = ४ घन्टा परीक्षा
पार्टी जीवन	१. संगठनात्मक सिद्धान्त र पार्टी जीवन	१	२ ×१ = २ घन्टा परीक्षा
साहित्य/संस्कृति	१. साहित्य, कला र संस्कृति	१	२ × १ = २ घन्टा
व्यवस्थापन	१. संगठन र कार्यालय व्यवस्थापन	१	२ × १ = २ घन्टा
विज्ञान प्रविधि	१. विज्ञान तथा प्रविधि	१	२ × १ = २ घन्टा
स्वास्थ्य	१. स्वास्थ्य र वातावरण	१	२ × १ = २ घन्टा

जम्मा		१७	३४ घन्टा

उच्च तह

विषय	विषयको विभाजन	कक्षा	निर्धारित समय
दर्शन शास्त्र	१. दर्शन परिचय २. द्वन्द्वात्मक भौतिकवाद ३. ऐतिहासिक भौतिकवाद ४. द्वन्द्ववादी ज्ञान सिद्धान्त ५. मार्क्सवादको सिर्जनात्मक प्रयोग ६. जबजका दार्शनिक मान्यता	६	६ × २ = १२ घन्टा परीक्षा
अर्थशास्त्र	१. अर्थशास्त्रको परिचय २. मार्क्सवादी राजनीतिक अर्थशास्त्र ३. सहकारी अर्थतन्त्र ४. नेपालमा सहकारी	४	४ × २ = ८ घन्टा परीक्षा
समाजशास्त्र	१. परिमाषा, क्षेत्र र इतिहास २. समाजवादबारे विविध मान्यता ३. वर्ग र वर्ग संघर्ष ४.क्रान्ति, क्रान्तिको कार्यक्रम र बाटो ५. रणनीति र कार्यनीति ६. क्रान्तिको बाटो	५	५ × २ = १० घन्टा परीक्षा
इतिहास	१. विश्वको इतिहास २. नेपालको इतिहास ३. अन्तर्राष्ट्रिय कआको इतिहास ४. नेपालको क.आ.को इतिहास	४	४ × २ = ८ घन्टा परीक्षा
राजनीति शास्त्र	१. परिभाषा र क्षेत्र २. पार्टीको सिद्धान्त र राजनीति ३. स्थानीय निकायमा पार्टी काम ४. परराष्ट्र सम्बन्ध	४	४ × २ = ८ घन्टा परीक्षा
पार्टी जीवन	१. संगठन र संगठनात्मक सिद्धान्त २. जबज र पार्टी जीवन	२	२ × २ = ४ घन्टा परीक्षा
व्यवस्थापन	१. कार्यालय तथा लेखा व्यवस्थापन २. संगठन व्यवस्थापन ३. निर्वाचन र अभियान व्यवस्थापन	३	३ × २ = ६ घन्टा परीक्षा
साहित्य	१. साहित्य र कला २. संस्कृति र नैतिकता	२	२ × २ = ४ घन्टा
विज्ञान	१. सामान्य विज्ञान तथा प्रविधि २. सूचना प्रविधि	२	२ × २ = ४ घन्टा
स्वास्थ्य	१. स्वास्थ्यको सामान्य ज्ञान २. योग र स्वास्थ्य ३. वातावरण र स्वास्थ्य	२	३ × २ = ६ घन्टा
जम्मा		३५	७० घन्टा

विशिष्ट तह : समूह विभाजन

१. दर्शन समुह	१. दक्षिण एशियाली दर्शन २. चिनियाँ दर्शन ३. पाश्चात्य दर्शन ४. मार्क्सवादी दर्शन ५. परवर्ती दार्शनिक धाराहरु
२. अर्थशास्त्र समुह	१. प्राचीन अर्थशास्त्र २. पूँजीवादी अर्थशास्त्र ३. मार्क्सवादी राजनीतिक अर्थशास्त्र ४. नेपालको आर्थिक इतिहास र वर्तमान अवस्था
३. समाजशास्त्र समुह	१. आदिम सामाजिक व्यवस्था २. दास प्रथात्मक समाज ३. सामन्ती समाज ४. पूँजीवादी समाज ५. समाजवादी समाज
४. राजनीतिशास्त्र समुह	१. आदिम सामुदायिक समाजको राजनीति २. प्राचीन गणतान्त्रिक राज्य र राजनीति ३. दास युगीन राज्य र राजनीति ४. सामन्ती राज्य र राजनीति ५. पूँजीवादी राज्य र राजनीति ६. समाजवादी राज्य र राजनीति
५. इतिहास समुह	१. समाजपूर्व र आदिम समाज २. प्राचीन सभ्यताहरु र दास युग ३. सामन्ती युव वा मध्यकाल ४. पूँजीवादी युग ५. नेपाली इतिहासको नयाँ खोज
६. परराष्ट्र सम्बन्ध र कुटनीति	१. राजनीतिक कुटनीति २. आर्थिक कुटनीति ३. क्षेत्रीय कुटनीति र सम्बन्ध ४. संयुक्त राष्ट्र संघ र नेपाल